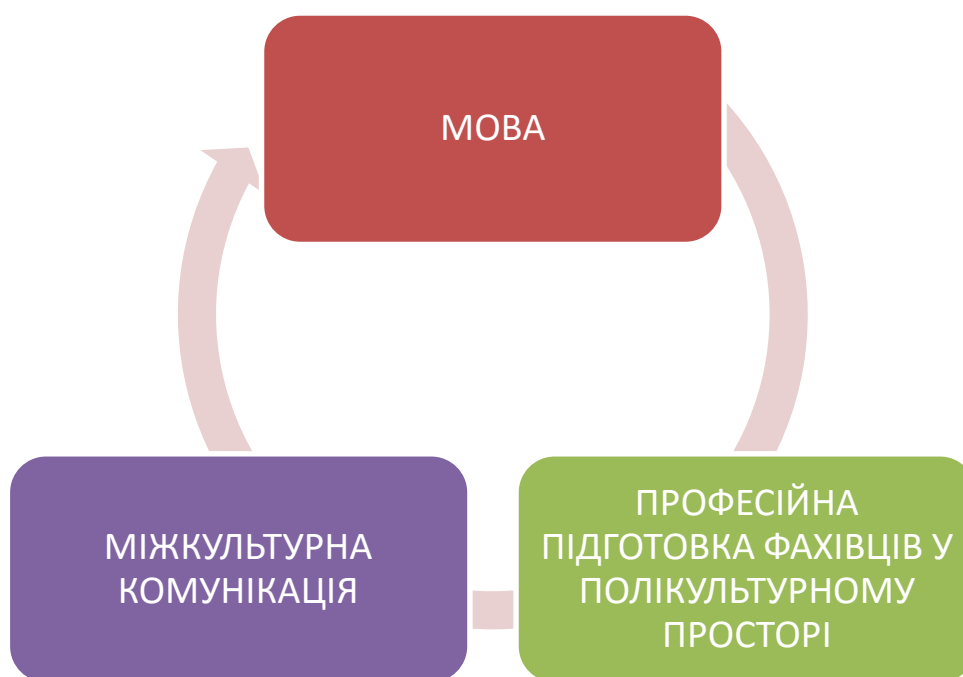

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У
ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ»

ОДЕСА – 2016

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Секція теоретичної та прикладної лінгвістики

Південного регіонального наукового центру НАН і МОН України

II МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРІ»**

16.05.2016 - 17.05.2016

Одеса – 2016

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Т. І. Койчева доктор педагогічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Заступник голови:

Т. М. Корольова доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри перекладу і теоретичної та
прикладної лінгвістики
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Члени оргкомітету:

О. В. Попова кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики,
співдиректор Освітньо-культурного центру
«Інститут Конфуція» ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» з українського боку;

Дін Сінь кандидат психологічних наук, доцент гуманітарного
Інституту Харбінського інженерного університету,
співдиректор Освітньо-культурного центру «Інститут
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
з китайського боку

Відповідальний секретар конференції:

Т. В. Стоянова відповідальний секретар Освітньо-культурного центру
«Інститут Конфуція» ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА, КОНТРАСТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

<i>Iryna Bakotska, Lesia Kushmar.</i> Comparative characteristics of lexical and associative values of the economic concepts (client, market, debt competition, corporation).....	7
<i>Олена Величенко.</i> Естетичний дискурс у перекладознавстві.....	11
<i>Ілона Дерік.</i> The linguistic means of the English business discourse actualization.....	14
<i>Наталія Жмаєва.</i> Визначення терміну «дискурс» з позицій комунікативної лінгвістики.....	16
<i>Карина Ізрак.</i> Лінгвістичні характеристики політичного дискурсу: перекладацький аспект.....	19
<i>Максим Карпенко.</i> The onymic space of the internet.....	21
<i>Tetyana Korolyova, Oleksandra Popova, Ding Xin.</i> Typological and specific linguistic features of modern official business discourse.....	24
<i>Лілія Стародубенко.</i> Дискурсивна природа академічно-офіційного дискурсу.....	28
<i>Леонід Черноватий.</i> Зміст стратегій калькування і трансформації у перекладознавчому аналізі.....	30
<i>Владислава Швецова, Савчук Ганна.</i> Інтенація як засіб впливу та мовленнєвого контакту в судовому дискурсі.....	33
<i>Олена Юсікова.</i> Увага до явищ синтаксису в Етимолого-семантичному словнику І. І. Огієнка.....	37
<i>Світлана Юхимець.</i> Типологічні та конкретно-мовні лінгвістичні риси телевізійного (новинного) дискурсу.....	39

СЕКЦІЯ II. КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

<i>Тетяна Беценко.</i> Лінгвістичне краєзнавство в системі філологічної освіти.....	44
<i>Diana Dubchak.</i> Skype usage for teaching foreign languages.....	48
<i>Ірина Кожушко.</i> Врахування особливостей українського менталітету під час викладання української мови як іноземної.....	51
<i>Наталія Трефяк.</i> Розвиток крос-культурних комунікативних навичок під час викладання української мови як іноземної у вищих медичних навчальних закладах.....	54

СЕКЦІЯ III. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

<i>Руслан Бедрань.</i> Формування культурнооздоровчої компетенції у дітей в полікультурному різновіковому середовищі.....	58
<i>Алла Богуш.</i> Формування мовленнєвої особистості в полікультурному освітньому просторі.....	61
<i>Світлана Грушко.</i> Євроінтеграційний контекст і полікультурний простір в інноваційних стратегіях створення навчально-методичної літератури з іноземних мов.....	64
<i>Liu Jie, Guo Cuangwei.</i> Vocabulary teaching methods of Elementary and middle-level Chinese class in Ukraine.....	67
<i>范志武.</i> 针对乌克兰学生的汉语教材编写问题.....	69
<i>Олександра Попова.</i> Стан професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у вищих педагогічних навчальних закладах на сучасному етапі розвитку освіти.....	73
<i>方琳.</i> 浅谈对外汉字教学中的文化导入.....	75
<i>郭雅男.</i> 浅谈对外汉语基础语言课中的文化因素教学.....	78

<i>苏源 . 新疆中亚留学生汉语口语成绩测试现状调查研究.....</i>	81
<i>Ганна Солодовник. Формування антропологічних пріоритетів у науковому світогляді студентів ВНЗ.....</i>	83
<i>Тетяна Стоянова. Особливості підготовки вчителів китайської мови у вищих навчальних закладах України.....</i>	86
ІНФОРМАЦІЯ ПРО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ.....	88

.....

СЕКЦІЯ І
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА,
КОНТРАСТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Iryna Bakotska

Lesia Kushmar

State Economic and Technological University of Transport

**COMPARATIVE CHARACTERISTICS OF LEXICAL
AND ASSOCIATIVE VALUES OF THE ECONOMIC CONCEPTS
(CLIENT, MARKET, DEBT COMPETITION, CORPORATION)**

There are *linguistic* and *conceptual* pictures of the world. *Conceptual picture of the world*, among all nations is the same as the human mind is based on the same laws. The meaning of the term *conceptual picture of the world* does not coincide with the meaning of the term *language picture of the world*. *Conceptual picture of the world* is all scientific knowledge about the world which saved up for the history of the people speaking language existence. *Conceptual picture of the world* can be a global, universal because contains the logic of human thinking [13].

Linguistic picture of the world is the system of knowledge imprinted in language signs about the world, and ways of receiving and interpretation of new knowledge. At such an approach language is considered as a certain conceptual system and as means of registration of conceptual system of knowledge of the world. Linguist V. Maslow believes that *conceptual picture of the world* is much richer than *language picture of the world*. The proof is the fact that *conceptual picture of the world* can be represented by spatial, quantitative, ethical and other parameters [10].

Linguistic picture of the world as opposed to conceptual world is more inert and archaic. Native speakers do not notice this phenomenon. Thus, *linguistic picture of the world* refers to *conceptual picture of the world* as a private to a whole, taking up considerable space in *conceptual picture of the world*, because knowledge

inspires man mother tongue, much superior to the knowledge of the volume and quality diversity derived from all other sources together combined [13].

The aim of the article is the lexical and associative meanings comparison of some words from the economic sphere (CLIENT, MARKET, DEBT COMPETITION, and CORPORATION) that makes it possible to reproduce some elements of the structure from *linguistic and conceptual pictures of the world*.

All reactions to the appropriate stimulus provide an opportunity to establish the structure of *conceptual picture of the world*. *Linguistic picture of the world* is formed by lexical meanings of the corresponding stimulus.

A comparison of lexical meanings with associative meanings of the analyzed stimuli occurred according to the following algorithm: I. Fixing the lexical meaning of the relevant stimulus from online resources, books and encyclopedias of the economic sphere. II. Structural-semantic analysis, which has allowed defining principal components in the structure of lexemes. III. Establishing the total number of reactions to the relevant stimulus, reflecting the relevant picture of the world. IV. Establishing the total number of reactions, which are the same as the dictionary meaning. V. Statistical analyses: the total number of nuclear reactions was divided by the number of nuclear according to the formula: $A / B = C$, where A is the total number of nuclear reactions, B – the nuclear reactions, which are the same as the dictionary meaning. VI. Formation of concepts groups on levels of intimacy lexical and associative values by the formula: – if $C = 1$, then the stimulus lexeme belongs to the first level of approximation; – if < 2 , then the stimulus lexeme refers to the second level of approximation; – if > 2 , then the stimulus lexeme belongs to the third level of approximation.

CLIENT: I. 1. A person using the services of another person to join with him in a business relationship [7]. 2. Natural or legal person carrying out the payment of money and is a purchaser of goods or services [5]. 3. Someone who receives services [2]. II. Main components: business relationship, natural or legal person. III. The total number of nuclear reactions – 504. IV. The total number of nuclear reactions, the corresponding dictionary value is 274. V. $504/274=1.8$. VI. $1.8 < 2$.

MARKET: I. 1. A category of commodity economy, a set of economic relations based on regular exchange transactions between producers of goods (services) and consumers [14]. 2. A place where buy and selling occurs [14]. 3. Institution or mechanism that brings together buyers (bearers of demand) and sellers (suppliers) of specific goods or services [4]. II. Main components: commercial demand, retail sale. III. The total number of nuclear reactions – 474. IV. The total number of nuclear reactions which are the same as the dictionary meaning is 132. V. $474/132=3.6$. VI. $3.6 > 2$.

DEBT : I. 1. This obligation, as well as cash or other assets that the lender sends the borrower (debtor) under the condition of their return in the future and remuneration [14]. 2. A state of obligation to pay something owed [6]. 3. Obligation (contractual or non-contractual) resulting from the transaction (act or omission), failure to comply with which entails compensation for damages (fine, penalty, etc) by the court [12]. II. Main components: obligation, responsibility. III. The total number of nuclear reactions – 509. IV. The total number of nuclear reactions, the corresponding dictionary value is 312. V. $509/312=1.6$. VI. $1.6 < 2.0$.

COMPETITION : I. 1. A situation in which someone is trying to win something or be more successful than someone else [6]. 2. An organized event in which people try to win a prize by being the best, fastest, etc [2]. 3. A struggle between economic entities for the most efficient use of production factors [14]. II. Main components: struggle, production factors. III. The total number of nuclear reactions – 664. IV. The total number of nuclear reactions, the corresponding dictionary value of – 278. V. $664/278=2.4$. VI. $2.4 > 2.0$.

CORPORATION: 1. 1. A large company or group of companies that is controlled together as a single organization [9]. 2. A group of individuals, created by law or under authority of law, having a continuous existence independent of the existences of its members, and powers and liabilities distinct from those of its member [4]. 3. A company or group of people authorized to act as a single entity (legally a person) and recognized as such in law [12]. II. Main components: Joint stock company, group of individuals. III. The total number of nuclear reactions –

602. IV. The total number of nuclear reactions, the corresponding dictionary value is 436. V. $602/436=1.38$. VI. $1.38 < 2$.

So, comparing the associative value of economic words with lexical value there have been defined some features: – 60 % of associative values are identical to lexical; – 40% are the low approximation degree of associative and lexical meanings. Comparative analysis of lexical and associative values of economic sphere words reveals the difference between linguistic and conceptual pictures of the world. Further research must involve the extension the circle of economic spheres words in lexical and associative values mapping and associative fields by lexeme structuring.

Literature

1. Апресян У. Д. Integral description of language and systemic lexicography. Selected works [Electronic resource] / Апресян У. Д. – М. : Language of Russian Culture Press. 1995. – V. 2. – 766 p. – Access mode : <http://www.kafu-academic-journal.info/journal/1/16/>.
2. Cambridge Dictionaries [Electronic resource]. – Access mode : <http://dictionary.cambridge.org/ru/>.
3. Conceptual Investigations in Modern Linguistics [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.linguisticstudies.org/>.
4. Dictionaries and Encyclopedias at Academics [Electronic resource]. – Access mode : <http://dic.academic.ru/>.
5. Dictionary reference [Electronic resource]. – Access mode : http://www.dictionaries/English_reference_dictionary/.
6. Encyclopedias and Dictionaries [Electronic resource]. – Access mode : <http://enc-dic.com/>.
7. English Dictionary [Electronic resource]. – Access mode : <http://engood.ru/anglijskij-tolkovyj-slovar/>.
8. English vocabulary [Electronic resource]. – Access mode : <http://books.google.com.ua>.
9. English Vocabulary [Electronic resource]. – Access mode : <http://diskart.ru/webster.aspx>.
10. Linguistic pictures [Electronic resource]. – Access mode : <http://eprints.port.ac.uk/id/eprint/4231>.
11. Oxford Dictionary of English [Electronic resource]. – Access mode : <http://eprints.port.ac.uk>.
12. School knowledge [Electronic resource]. – Access mode : <http://znaniya.com/>.
13. TERMINOLOHICHNYI VISNYK [Electronic resource]. – Access mode : <http://term-visnyk.net/>.
14. Wikipedia [Electronic resource]. – Access mode : <https://en.wikipedia.org/>.

ЕСТЕТИЧНИЙ ДИСКУРС У ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

Дослідження присвячене вивченню естетичного дискурсу як особливого комунікативного феномена, виявленню та систематизації способів мовного відтворення комплексу властивих йому комунікативних стратегій і тактик, а також репрезентації специфічних лінгвістичних та екстралінгвістичних ознак досліджуваного дискурсу в теорії та практиці перекладу, що є актуальним у розробці сучасних технологій у лінгвістиці, перекладознавстві, міжкультурній комунікації, культурології, ІТ та інших суміжних дисциплінах.

Об'єктом дослідження є естетичний дискурс.

У ролі предмета дослідження розглядаються лінгвістичні параметри досліджуваного типу дискурсу в перекладознавчому аспекті.

Мета дослідження – виявити комунікативну специфіку естетичного дискурсу шляхом вивчення властивих йому комунікативних стратегій, тактик і способів їх мовної реалізації в українських текстах та їхніх англомовних відповідниках.

Завдання дослідження:

1. Виявити дискурсотворчі ознаки естетичного дискурсу.
2. Обґрунтувати комунікативну своєрідність цього різновиду дискурсу.
3. Виявити специфічні для естетичного дискурсу комунікативні стратегії і тактики.
4. Вивчити способи мовної реалізації стратегій і тактик досліджуваного типу дискурсу в українській та англійській мовах.
5. Визначити типологічні та конкретно-мовні лінгвістичні риси сучасного естетичного дискурсу на матеріалі досліджуваних мов.

Естетичний дискурс – це комунікативно-мовленнєва практика обговорення та раціонального аналізу різних художньо-естетичних проблем. Естетичний дискурс містить у собі вихідну установку на граничну неупередженість під час обговорення проблем художнього життя суспільства й особистості. Він створює відкритий інтелектуальний простір, надає широкі можливості для взаєморозуміння та узгодження позицій. Одночасно він вимагає від учених високої професійної компетентності, неупередженості в судженнях і оцінках, інтелектуальної чесності та толерантності.

Естетичний дискурс також можна розглядати як інтертекст, внутрішньо пов'язаний єдністю обговорюваного предмета. Занурений до живого художньо-естетичного життя і динаміки безперестанних змін, він відповідає змінам, що відбуваються у сфері художньої культури [3, с. 12].

Однією з найважливіших умов продуктивності естетичного дискурсу є його інформативна, пізнавальна забезпеченість. У художньо-естетичній сфері цю задачу вирішують кілька категорій дослідників: мистецтвознавці, фахівці з естетики, філософії, соціології та психології мистецтва, культурологи та навіть теологи, якщо йдеться про релігійне мистецтво і його богослужбове значення [1, с. 20].

Стратегічна спрямованість естетичного дискурсу полягає в одночасному вирішенні таких проблем, як реалізація основних функцій естетики та культурології (пізнавальна, концептуально-описова, оцінювальна, пояснювальна, світоглядна, освітня) та досягнення освітніх і розважальних цілей (поширення знань і культури, налагодження міжкультурної комунікації). Ефективність реалізації специфічних для естетичного дискурсу стратегій і тактик забезпечують різні комунікативні підходи, вербалізовані засобами одиниць усіх рівнів мови, а також, у певній мірі, екстралінгвістичними засобами.

Складний інструментарій засобів передачі когнітивної інформації в естетичному дискурсі складається з таких *лексичних* компонентів: оніми (власні назви на позначення об'єктів матеріальної та духовної культури,

географічні назви), історизми, біблеїзми, інтернаціоналізми, національно-культурні та суспільно-побутові реалії, специфічні терміни; *граматичних і синтаксичних* компонентів: неозначено-особові і безособові речення, розповідні та описові конструкції, переважання теперішнього і минулого часу; превалюючими є культурно-маркований лінгвістичний та екстралінгвістичний фон, літературна норма усного та писемного мовлення з подеякими елементами розмовного стилю.

Художня мова – комунікативний механізм реалізації естетичного дискурсу як вищої форми естетичних відносин. Специфіка цих відносин формує такі семіотичні властивості художньої мови, які ототожнюють його з автокомунікативною мовою «внутрішнього мовлення» в тлумаченні Л. С. Виготського [2, с. 54].

Аналіз засобів репрезентації естетичного дискурсу демонструє, що лінгвістичні та екстралінгвістичні параметри досліджуваного дискурсу володіють комплексною, синтетичною природою та тісно пов'язані з ідіолектом суб'єкта (митця), що може мати безмежний інструментарій вербального вираження закодованої інформації в мовах, що досліджувалися. Проблеми ідіолекту митця в естетичному дискурсі в мовознавчому та перекладознавчому аспектах є перспективними питаннями для подальшого дослідження магістрантами, аспірантами та вченими з питань вітчизняної та зарубіжної філології, а також філософії, культурології, міжкультурної комунікації.

Література

1. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики / М. М. Бахтин. М. : Художественная литература, 1975. – 504 с.
2. Выготский Л. С. Психология искусства / Общ. ред. В. В. Иванова, коммент. Л. С. Выготского и В. В. Иванова, вступит. ст. А. Н. Леонтьева. 3-е изд. М. : Искусство, 1986. – 573 с.
3. Тюпа В. И. Прологомены к теории эстетического дискурса // Дискурс – 2/96. Новосибирск, 1996. – С. 12.

THE LINGUISTIC MEANS OF THE ENGLISH BUSINESS DISCOURSE ACTUALIZATION

The general characteristic trait of the discourse under investigation is the complex interaction of the linguistic means of different levels aimed at realizing the main communicative strategies and techniques of the business discourse and thus enforcing the total communicative and pragmatic effect as well as providing for the successful communication. The scope of the linguistic means of the business discourse actualization is rather wide and it includes the following components: the considerable amount of terms, words of the semantic field "economy", proper names, international and pseudo-international units; the prevalence of the notional parts of speech over the form words, nominative units over the verbal ones, non-finite verbal forms (the Infinitive, the Participle I and II, the Gerund) over the finite personal ones, the Present tense forms over the Past and Future tense forms, the Passive Voice forms and over the Active Voice forms. It also should be taken into account that means of emotional and evaluative modality are widely used. The latter are represented by the lexical units with the emotional and evaluative connotations of approval, sympathy, encouragement, consent etc; the stylistically marked words, phraseological units, stylistic means of different levels (epithets, metaphors, metonymies, irony, simile, rhetorical questions, inversion and the like).

On the basis of the analysis performed on the selected textual massive of the contemporary business discourse in English in the general scope of 1000 phrases the following conclusions as for the linguistics actualization means of the discourse under investigation have been made.

The prominent lexical and semantic means are the following: the wide distribution of the terminological lexis (economic and stock), the words of wide

semantics, lexical units which convey modal and emotional meanings, tropes and lexical means of the speech contact.

The morphological actualization means include: the commonness of the language units with the grammatical meanings of nomination, identification, determination, dynamic or static quality, action or state; the frequent usage of the temporal and spatial deixis, the Comparative and Superlative Degrees of adjectives, the verbal forms, which denote an action as an incomplete process, the prevalence of impersonal verbal forms over the personal, of the Passive forms over the Active forms; the verbal forms of the Present and Future tenses over the Past tenses – resulting from which is the effect of the addresser's immersion into the process described; the wide employment of the cliché syntactic constructions; the use of the complex sentences with the coordination and the subordination; the commonness of the structures of secondary predication with non-personal verbal forms. Among *the syntactic actualization means* the following should be distinguished: the high occurrence of the simple nominative sentences, the sentences of secondary predication, the one-part and two-part sentences, the complex and compound sentences.

The *phonetic actualization means manifest are respectively:* the timber variations determined by the emotional character of information, the dependence of the prosodic characteristics of the content of the messages, the additional informational value of the pausing, accentuation, rhythmical and temporal speech parameters; the difference in the melodic shape of the prenuclear and nuclear segments in the phrases, different in their communicative and pragmatic orientation; the commonness of the Descending, Level and the Ascending - Descending scales, the Falling and the Falling - Rising terminal tones; the correlation of the relevant melodic characteristics of the phrase and the phrasal segments with the emotional modal connotations manifest in the phrase (the values of the frequency of the main tone in the phrase: from 1,01 relative units up to 1,2 relative units); the relevance of the dynamic characteristics of the phrase and the phrasal segments in the utterances with the elements demanding the logical or emotional stress (the increase in the

intensity level on the syllable, which is the logical or emphatic center up to 1,16 relative units in English); the coincidence of the maximum intensity point in the both languages in each intonation pattern (the maximum value: 1,23 relative units); the high speech tempo, determined by the presenter's willing to provide for the successful communication, the less duration of the syllables in the scale than in the nucleus and the tail (1,3 - 1,7 relative units); the dependence of the duration indicators from the type of pause (0,18 - 0,6 relative units).

References

1. Borbot'ko V.G. Principy formirovaniya diskursa: Ot psiholingvistiki k lingvosinergetike/ V. G. Borbot'ko. – M. : Knizhnyj dom "LIBROKOM", 2009.–288 S.
2. Karasik V. I. Jazykovej krug: lichnost', koncepty, diskurs / V. I. Karasik. – Volgograd : Peremena. – 2002.– 477 S.
3. Stepanov Ju.S. Al'ternativnyj mir, Diskurs, fakt i princip prichinnosti / Ju.S. Stepanov // Jazyk i nauka konca 20 veka. – M. : RAN, 1996.– S.37-73.
4. Dijk van T. A. Principles of Critical Discourse Analysis / T. A. van Dijk // The sociolinguistic Reader. – 1998. – Vol. 2: Gender and Discourse. – P. 367–393.

Наталя Жмасва

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «ДИСКУРС» З ПОЗИЦІЙ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Неоднозначність трактувань терміну «дискурс» в сучасній науковій літературі та складність цієї категорії сучасного мовознавства обумовлює необхідність конкретизації розуміння даного феномену з точки зору комунікативної лінгвістики.

Комунікативний підхід трактує дискурс як текст, занурений у ситуацію спілкування [1; 2], при цьому в якості найважливішого змістотворного компонента тексту розглядаються супутні його створенню комунікативні обставини (учасники, умови, організації, способи спілкування) [3]. Одним з

найпродуктивніших підходів у цьому плані слід вважати точку зору, викладену в роботах В. В. Красних і В. І. Карасіка, в яких дискурс співвідноситься з закономірностями продукування текстів в певному етносі і визначається як комунікативний процес, що є вербалізованою мовленнєво-мисленнєвою діяльністю, сукупністю «процесу та результату, якій притаманні як власне лінгвальний, так і позалінгвальний плани» [4, с. 116]; що є «писемним або вербальним продуктом комунікативної діяльності потенційно варіативної довжини, що характеризується глобальною когерентністю» [5, с. 41].

На окрему увагу заслуговує співвідношення понять «дискурс» і «текст» з позицій комунікативного підходу. Перш за все, дискурс динамічний на відміну від статичного тексту. При цьому дискурс не є ізольованим, відособленим явищем, а включає в себе певну сукупність пресупозицій (релевантних семантичних компонентів, що забезпечують наявність сенсу висловлювання, фонових знань), необхідних для адекватного розуміння даного дискурсу. З урахуванням того, що будь-яка пресупозиція є згорнутою ідеєю існуючого або гіпотетичного тексту, дискурс постає як комунікативне явище зі складною внутрішньою структурою, що розглядається в динаміці, тобто діяльність або процес, результатом якого є генерування текстів. При цьому нові тексти займають своє місце в структурі дискурсу, утворюючи зв'язки з іншими його елементами і послідовно створюючи образ дискурсу. Якщо текст є сполученою знаковою моделлю комунікативних діяльностей відправника й адресата, то дискурс розглядається як процес, ширший погляд на мовну діяльність, який передбачає відмову від її особистої фрагментарності.

Тексти одного дискурсу звернені до одного предмета, теми, концепту, пов'язані один з одним семантичними відносинами і / або виступають в загальній системі висловлювань, об'єднаних в комунікативному і функціонально-цільовому відношенні. Межі дискурсу встановлюються щодо деякого періоду часу, сфери людської практики, галузі знань, типології тексту і низки інших параметрів. Дискурс як сукупність тематично спільних текстів характеризується не їхньою синхронністю в часі, тобто ні кількісним складом

текстового корпусу, а інтенціонально - коли вони можуть сприйматися та ідентифікуватися як мовний корелят певної соціокультурної, політичної та ідеологічної практики.

У дискурсі виділяються конститутивні ознаки (компоненти): текст (лінгвальний компонент) і контекст (позалінгвальний компонент). Серед конститутивних ознак контексту, що обумовлюють лінгвальний компонент дискурсу, виділяють ключовий концепт, учасників спілкування, мету, завдання спілкування, стратегії і тактики. До конститутивних ознак тексту належить послідовність мовних знаків, що мають зв'язність і цілісність.

З позицій соціолінгвістики виділяються два основних типи дискурсу: той, що визначає персональне (особистісно-орієнтоване) та інституційне (статусно-орієнтоване) спілкування [6]. Інституційний дискурс протиставлений персональному за ознакою особистісної або представницької орієнтації суб'єктів спілкування. Стосовно сучасного етапу розвитку суспільства вирізняються такі види інституційного дискурсу: політичний, дипломатичний, адміністративний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, діловий, рекламний, спортивний, науковий, сценічний та масово-інформаційний [6]. При цьому підкреслюється можливість зміни або розширення даного переліку, оскільки суспільні інститути істотно відрізняються один від одного і не можуть розглядатися як однорідні явища; крім того, вони є історично мінливими, можуть зливатися один з одним і виникати як різновиди в межах того або іншого типу. Для опису конкретного типу дискурсу розглядаються такі дискурсотворчі компоненти: учасники, хронотоп, цілі, цінності (у тому числі і ключовий концепт), стратегії, матеріал (тематика), різновиди і жанри, прецедентні (культурогенні) тексти, дискурсивні формули.

Пропонована схема аналізу дискурсу як особливого комунікативного феномену, як таксономічної складової цілісної системи мовних рівнів може слугувати теоретичним підґрунтям для вивчення конкретних видів дискурсу, систематизації способів мовного втілення комплексу властивих різним типам

сучасного дискурсу комунікативних стратегій і тактик, створення лінгвістичних моделей різних типів сучасного дискурсу.

Література

1. Седов К. Ф. Становление дискурсивного мышления языковой личности. Психологические и социолингвистические аспекты / К. Ф. Седов. – Саратов : Изд-во Саратов. гос. ун-та, 1999. – 180 с.
2. Слышкин Г.Г. Аксиология языковой личности и сфера наивной лингвистики / Г.Г. Слышкин // Социальная власть языка: сб. науч. тр. – Воронеж, 2000. – С. 87–90.
3. Карасик В.И. <http://homepages.tversu.ru/~ips/JubKaras.html> О категориях дискурса // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград : Перемена, 1998. – с. 185–197 О категориях дискурса // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. – Волгоград : Перемена, 1998. – с. 185–197
4. Красных В.В. Свой среди чужих: миф или реальность? – М. : Гнозис, 2003. – 375 с.
5. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – Волгоград : Перемена. – 2002. – 477 с.
6. Карасик В. И. О типах дискурса // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. науч. тр. – Волгоград, 2000. – С. 5–20.

Карина Іграк

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

ЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

«Політичний дискурс є складним об'єктом дослідження, оскільки лежить на перетині різних дисциплін - політології, соціальної психології, лінгвістики і пов'язаний з аналізом форми, завдань і змісту дискурсу, що вживається в певних

(«Політичних») ситуаціях » [1]. Під цим терміном автор розуміє будь-які мовні освіти, суб'єкта, адресата, зміст яких має відношення до сфери політики. Варто звернути увагу на те, що змістом політичного дискурсу слід брати до уваги всі існуючі в свідомості комунікантів компоненти, що впливають на породження і сприйняття мови. Це можуть бути і попередні тексти, зміст яких враховується автором і адресатом даного тексту, з урахуванням цільових

установок, політичних поглядів, інтенції і особистісних якостей автора, специфіки розуміння цього тексту різними людьми, існуючого політичного тла, і конкретної політичної ситуації, в якій створювався текст. Береться до уваги та роль, яку текст міг би грати в системі політичних текстів і, в широкому розумінні, в політичному житті країни. Мета політичного дискурсу - захоплення та утримання або перерозподіл влади. В даному виді спілкування переважає висока ступінь маніпулювання; мова в політичному дискурсі є інструментом впливу - переконання і контролю.

Ю. А. Сорокин визначає політичний дискурс через його співвідношення з ідеологічним дискурсом: "Політичний дискурс є різновид - видовий - ідеологічного дискурсу. Відмінність полягає в тому, що політичний дискурс експліцитно прагматичний, а ідеологічний - імпліцитно прагматичний. Перший вид дискурсу - субдискурс, другий вид дискурсу - метадискурс" [2].

Отже, в лінгвістичній літературі термін "політичний дискурс" використовується в двох значеннях: вузькому і широкому. В широкому значенні він включає такі форми спілкування, в яких до сфери політики відноситься хоча б одна з складових: суб'єкт, адресат або зміст повідомлення. У вузькому значенні політичний дискурс - це різновид дискурсу, метою якого є завоювання, збереження і здійснення політичної влади. Ми, приймаючи широке розуміння дискурсу, включаємо також в нього процес і результат породження і сприйняття текстів та екстралінгвістичні чинники, що впливають на їх породження і сприйняття. Крім того, термін "дискурс" в сучасній лінгвістиці використовується для позначення різних видів мови і мовних творів, осмислення яких повинне будуватися з урахуванням всієї сукупності мовних і немовних чинників [3].

Література

1. Шейгал, Е. И. Семиотика политического дискурса / Е.И.Шейгал. – М.: Гнозис, 1994. – 326 с.
2. Сорокин Ю.А. Политический дискурс: попытка истолкования понятия // Политический дискурс в России. Материалы рабочего совещания. М., 1997. – 57
3. Баранов А. Н. Политическая метафорика публицистического текста: Возможности лингвистического мониторинга // Язык массовой информации как объект междисциплинарного исследования. - М., 2001. –43-44

THE ONYMIC SPACE OF THE INTERNET

Computer existence that is a sphere of research that is brand new to both linguistics and onomastics is studied in the presented thesis. Currently both linguistics and onomastics lack the terminological system to properly describe this sphere. Existing Ukrainian and foreign studies concerning this topic are summarized in the thesis which allows to outline the distinctive linguistic and onomastic features of the Internet discourse and the WWW discourse.

It is suggested to use the term “Internet discourse” to refer to the communication that takes place on the Internet including all its constituents. The WWW discourse, which is the discourse of the World Wide Web, is its component. They are both global, responsive, theoretically limitless, widely available, anonymous, uncertain (more often than not one cannot be sure that the intended interlocutor is really the one who he or she is currently communicating with), wide-reaching, interactive, electronically-mediated, partially visually decontextualized, creolized, archivable, the users have equal rights, the communication is mainly premeditated, the speech is not standardized, the norms of it rather being dictated by the situation of communication. It is only the WWW discourse that is hypertextual [6].

The personal names that nominate the constituents of computer existence play a vital part in its organization. In current onomastic studies a new sub-category of ideonyms is singled out – computeronyms which are personal names that nominate the objects of computer existence. The following subdivisions can be made: fileonyms, softonyms, virtualmythonyms (this category can be further subdivided into virtualmythoanthroponyms, virtualmythozoonyms, virtualmythotheonyms, virtualmythotoponyms, virtualmythoideonyms, virtualmythochrematonyms, virtualmythophytonyms, virtualmythocosmonyms, virtualmythoergonyms, virtualmythochrononyms, virtualmythoquestonyms, and virtualmythoexeonyms)

and internetonyms (that can be further subdivided into siteonyms, nickonyms, and epistulonyms). Our research is concentrated on siteonyms by which we refer to the site domain names. Every domain can also have a hierarchy of subdomains. There are three ways in which a site name can be used: full domain name, colloquial reference, and a conotonymic derivative [2].

The name of a site is heavily influenced by the functions of this site. Sites can be subdivided into seven groups according to their functions to which we will refer as functional zones (sorted by popularity): the commercial zone that incorporates such sites as commercial representative sites, trading sites, and transactional sites; the informational zone that incorporates such sites as search engines, relay sites, and non-commercial representative sites; the recreational zone that incorporates the following sites: browser games, photo sites, video sites, and network services; the communicative zone that incorporates such sites as social networks, e-mail, blogs, online discussions, short message exchange sites, and social bookmarking sites; the educational zone that incorporates the following sites: remote educational establishments, and text repositories; the file sharing zone that incorporates such sites as file repositories, and torrent file catalogues; such a group of sites as doorways, the only function of which is to redirect the user to another site, can also be separated into a functional zone of its own.

The siteonyms that nominate these sites can perform the following functions: to nominate, to cause involuntary memorization, to inform and advertise, to refer to something outside the Internet, to influence emotionally and to give indirect suggestions [5].

The choice of a name for a site is governed by a number of extralinguistic factors. Namely, sites can have descriptive, characterizing, locative, temporal, possessive, patronymic, memorial, ideological, symbolic, associative, nominal, and situational motivation. However, there are some cases when one siteonym can have two or more motives of nomination. In the research we have discovered siteonyms that have both descriptive and characterizing motivation, possessive and descriptive motivation, nominal and descriptive motivation, patronymic and descriptive motivation,

symbolic and descriptive motivation, patronymic and characterizing motivation, possessive and locative motivation, nominal and characterizing motivation, associative and symbolic motivation, possessive and nominal motivation, patronymic and nominal motivation, possessive and characterizing motivation, locative and temporal motivation. There was also one siteonym that combined three motives of nomination – namely, it had descriptive, temporal, and locative motivation [1].

Our statistical data shows that site developers try to achieve the following goals by means of choosing the right name for a site: 1) explain the nature and functions of their site literally (descriptive motivation) or metaphorically (symbolic motivation), thus their function is to inform and advertise; 2) refer to the site owner (possessive motivation); 3) create a vivid and unexpected image that would be connected with the site (nominal motivation) that can also describe the nature and functions of a site (symbolic motivation), that causes involuntary memorization of the site's name.

According to the structure siteonyms can be subdivided into: one-stem words (without or with derivational affixes), compounds (without or with derivational affixes, abbreviations, and complex shortenings), and word combinations (noun+preposition/article/numeral structure, noun+noun/adjective/adverb structure, verbal structure) [4]. The following word-building patterns have been outlined: compounding, shortening, affixation, blending, sound imitation, and the usage of a one-stem word. The structural peculiarities of siteonyms are caused by two opposite tendencies that govern the language of the Internet: the tendency towards compression (selecting the most compact form of expression possible) and the opposite tendency towards redundancy (compensating the absence of additional non-verbal information by verbal means) [3].

Literature

1. Карпенко М.Ю. Мотивация сайтонимов англоязычного сектора Интернета / М.Ю. Карпенко // Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2014. – № 2. – С. 35-39.
2. Карпенко М.Ю. Прологомени Интернет-ономастики / М.Ю. Карпенко // Наукові записки

- Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – 2014. – № 44. – С. 116-119.
3. Карпенко М.Ю. Словотвірна класифікація сайтонімів англomовного сектора Інтернету / М.Ю. Карпенко // Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – 2014. – № 130. – С. 496-502.
4. Карпенко М.Ю. Структурна класифікація сайтонімів / М.Ю. Карпенко // Записки з ономастики. – 2013. – № 16. – С. 60-72.
5. Карпенко М.Ю. Функції сайтонімів / М.Ю. Карпенко // Слов'янський збірник. – 2014. – № 18. – С. 347-352.
6. Karpenko M.Yu. Linguistic Peculiarities of Internet Discourse / M.Yu. Karpenko // Papers of the 2nd International Scientific Conference “Applied Sciences in Europe: Tendencies of Contemporary Development”. – Stuttgart: ORT Publishing, 2013. – P. 90-91.

Tetyana Korolyova

**State institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”**

Oleksandra Popova

**State institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”**

Ding Xin

**State institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”**

TYPOLOGICAL AND SPECIFIC LINGUISTIC FEATURES OF MODERN OFFICIAL BUSINESS DISCOURSE

The research is devoted to the study of the official business discourse (*the object*) as a normative and standardized determinant of general cross-discursive communication, identification as well as systematization of the linguistic means aimed at realization of its communicative and standardized strategies and tactics.

The subject of the research is the linguistic framework of the determined discourse.

The aim of the research is to reveal the communicative-and-standardized specificity of the official business discourse in the viewpoint of the study oriented at defining its corresponding strategies, tactics alongside with the means of its

linguistic manifestation.

The tasks of the research are these ones:

1. To indicate the discursive-forming markers of the official business discourse.

2. To ground a genre-making diversity of the discourse being investigated.

3. To specify communicative and standardized strategies and tactics facilitating the functioning of the official business discourse.

4. To study the means of linguistic realization of the strategies and tactics characterizing the discourse.

5. To identify typological and specific linguistic features of the modern official business discourse based on the material of the Russian, Ukrainian and English languages.

Diplomatic, juridical, administrative-and-business documents (including business correspondence) are considered to be *the material* of the research.

The notion “*official business discourse*” is based on linguistic understanding of the phenomenon “discourse” (from Latin *discursus*, “running to and from”; from French *discours* meaning “*conversation*”) denoting “a connected text converged with extralinguistic factors (pragmatic, sociocultural, psychological, etc.); a text which functions in the aspect of an event; a speech which is considered as a goal-directed social action, as a component of people’s interactions and mechanisms of their consciousness (cognitive processes)” [7]; in other words, speech / conversation “embodied in life”.

A dual nature of the official business discourse presupposes its manifestation in the spheres of finance, commerce, manufacturing, politics, social community, economics and law. Thus, we are apt to define the notion “*official business discourse*” as a discourse stipulated by a situation, the extralinguistic foundations of which are the spheres of legal public relations and office work; the linguistic constituent of the discourse is realized in specific phonetic, lexical, grammatical, compositional and stylistic framework of its contents. We have singled out these typical features of the official business discourse: formality, use of clichés, accuracy and specificity

(lexicon, in particular), brevity and conciseness of statements, impersonal sentences.

Therefore, the above-mentioned features give enough ground to interpret the communicative strategies and tactics in the framework of the research as those stipulated by certain norms / standards, author's specific actions-intentions which are represented in diverse communicative modes. The communicative strategy correlates with the aim of its participants' interaction within the official business discourse – establishment of mechanisms which facilitate person's functioning in a certain "sociosphere" according to set models (communicatively standardized strategy). In this regard, we can certify that the determined communicatively standardized strategy means step-by-step planning of actions (including the speech and etiquette ones) as well as resources aimed at reaching the arch-goal of the discourse; it (the strategy) is realized with the help of corresponding tactics. However, we associate the communicative tactics with a set of communicative intentions of an addressee and an addresser, the realization of which becomes possible due to their use of an aggregate of verbal means belonging to different linguistic levels (in oral or written forms) and practical actions-operations (extralinguistic manifestation) in the process of official business interaction.

A multi-vector analysis of the official business discourse allows us to arrive at these conclusions:

1. Modern official business discourse is a peculiar communicatively standardized phenomenon which is stipulated by the needs of commercial and financial, manufacturing, social and political, economic spheres as well as the spheres of labour and law.

2. Its genre diversity is determined by systemic and integrated interaction of discursive signs-markers:

- a) one-sided (two-sided) orientation of discourse participants to establish certain relations within the above-mentioned spheres;

- b) (stipulated by the first factor) genre originality of the official business discourse, its oral (discussion and business substyle) and written (administrative and clerical substyle) representations;

c) a subject-subject mode of interaction of communicants regardless of nominal / real presence of a concrete participant both juridical (organizations, enterprises, departments, institutions, etc.) and natural (particular) persons;

d) actual direct and indirect interaction of participants within the official business discourse;

e) presence of a complex of communicative standardized strategies and tactics stipulated by a situation and genre alongside with its linguistic representation.

3. Strategic direction of the official business discourse comprises two vectors:

1) official-cooperative (conflict free) relations between natural and / or juridical persons (to initiate, maintain, and finish mutual activity according to particular set standards); 2) information exchange (to obtain, give, inquire and process the necessary information).

4. Official business intentions of discourse participants are manifested by means of the two key standardized communicative strategies (a strategy of adjusted cooperation and a strategy of documentary-normative fundamentals enabling subjects of an activity to interact) and tactics (the study of requisite and form norms); subjects' professional competence in conformity with a certain kind of mutual activity; flexible adjustment and tolerant attitude to cooperative working conditions; facilitation of participants' further cooperation within a discourse).

5. Efficiency of strategies and tactics is achieved within the official business discourse due to extralinguistic factors and multileveled means-models.

References

1. Бибик С. П., Михно І.Л., Пустовіт Л.О, Сюта Г.М. Універсальний довідник-практикум з ділових паперів. – К. :Довіра, 1999. – 503 с.
2. Ботвіна Н. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування. – К. :АртЕк, 2000. – 192 с.
3. Вороніна М. Культура спілкування ділових людей. – К.,1998. – 192 с.
4. Загнітко А. П., Данілюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. – Донецьк, 2004. – 474 с.
5. Лингвистический энциклопедический словарь. – М. : Советская энциклопедия, 1990. – 684 с.

ДИСКУРСИВНА ПРИРОДА АКАДЕМІЧНО-ОФІЦІЙНОГО ДИСКУРСУ

Аналіз праць вітчизняних (Ф. Бацевич, І. Бехта, О. Селіванова та ін.) та зарубіжних (А.-Ж. Греймас, Т. ван Дейк, О. Кубрякова, Ж. Курте, П. Серіо, Г. Слишкін, М. Фуко, Ю. Хабермас та ін.) учених, присвячених визначенню сутності, структури, маркерів феномена «дискурс», свідчить про його лінгвістичну й екстралінгвістичну багатоаспектність.

Двоплановий характер академічно-ділового дискурсу передбачає його маніфестацію в навчально-освітній, соціально-виховній, економіко-господарській, науковій та міжнародній сферах. З огляду на означене, трактуємо поняття «академічно-діловий дискурс» як ситуативно зумовлений дискурс, екстралінгвістичним фундаментом якого виступає теоретико-практичне підґрунтя освітніх відносин суб'єктів й об'єктів академічної діяльності, а також сфера співпраці-діловодства в межах університету та поза його межами відповідно до нормативно-уставних підстав функціонування вишу. Лінгвістична складова дискурсу реалізується в специфічному фонетичному, лексичному, граматичному та композиційно-стилістичному оформленні його контенту. Типовими рисами академічно-ділового дискурсу виокремлено такі: стандартизованість, нормативно-правова спрямованість, клішованість, точність і конкретність (в особливості лексики), персональність, ввічливість та повага до адресату. Ключовим концептом є спільна конструктивно-продуктивна освітньо-культурна діяльність.

Отже, вищезазначені характеристики дають підстави інтерпретувати комунікативні стратегії і тактики у форматі дослідження як нормативно зумовлені, дієво-специфічні авторські інтенції, що реалізуються в різних інтерактивних модусах. Комунікативна стратегія в академічно-діловому дискурсі корелює із ціллю взаємодії його учасників – налагодження механізмів функціонування особистості у певній «соціумосфері» за встановленими зразками (комунікативно-стандартизована стратегія). У цьому зв'язку, констатуємо, що виявлена комунікативно-стандартизована стратегія передбачає покрокове планування дій (включаючи мовленнєво-етикетні) і ресурсів задля досягнення комунікативної архіцїлі дискурсу та реалізується за допомогою відповідних комунікативних тактик. Проте, комунікативну тактику асоціюємо з набором комунікативних намірів адресата та адресанта, реалізація яких уможлиблюється через використання ними сукупності вербальних засобів різних лінгвістичних рівнів (в усній чи письмовій формах) та практичних дій-ходів (екстралінгвістична маніфестація) у процесі академічно-ділової взаємодії.

Підсумуємо, рідномовний та іншомовний дискурс є багатоаспектним феноменом, який реалізується в двох формах (письмовій та усній) на екстралінгвістичному та чотирьох лінгвістичних рівнях: фонетичному, лексичному, граматичному, композиційно-стильовому. Означений дискурс функціонує як один механізм на основі системно-цілісного підходу до мовних і немовних систем, тобто всі його компоненти слід розглядати у сукупності та взаємодії.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2004. – 344 с.
2. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 307с.
3. Карасик В. И. О типах дискурса / В. И. Карасик // Языковая личность:

институциональный и персональный дискурс : сб. науч. тр. – Волгоград : Перемена, 2000. – С. 5–20.

4. Попова О. В., Дін Сінь, Стародубенко Л. Є. Академічно-офіційний дискурс в сучасній лінгвістичній парадигмі (на матеріалі української, російської, китайської та англійської мов) /О. В. Попова, Дін Сінь, Л. Є. Стародубенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету Серія: Філологія. – Випуск 19. – Т. 2. – Одеса, 2015. – С. 131–136.

Леонід Черноватий

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

ЗМІСТ СТРАТЕГІЙ КАЛЬКУВАННЯ І ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОМУ АНАЛІЗІ

Проблема класифікації стратегій перекладу є *актуальною*, оскільки, з одного боку, для її обговорення бажана наявність однакового підходу до їх змісту, а з іншого – слід констатувати відсутність однаковості їх тлумачення (див., наприклад, [2; 4]), що створює логічні проблеми навіть для теоретичного розгляду даного питання. Для оптимізації згаданого обговорення важливим видається поняття «перекладацька стратегія», яке визначається різними авторами по-різному, наприклад, як процедура, що використовується для розв'язання перекладацьких проблем [3, с. 599] чи як така, що включає обрання тексту оригіналу (ТО) для подальшого перекладу та розробку методу останнього [5, с. 240]. Залишаючи за рамками даного повідомлення обговорення цих визначень, зауважимо, що вони не підходять для дослідження, наприклад, їх співвідношення в реальному перекладі, а тому тут ми тлумачимо перекладацьку стратегію як регулятивний принцип перекладу конкретного ТО чи його фрагмента, розрізняючи поняття «глобальних» (що відносяться до ТО загалом) та «локальних» (що стосуються лише окремих лексем чи фрагментів ТО) стратегій.

З-поміж глобальних стратегій у межах нашого повідомлення ми обмежуємося лише калькуванням та трансформацією, які є протилежними за

змістом і характеризують різні підходи до перекладу загалом.

Зважаючи на різні тлумачення змісту терміна «калькування» (пор., наприклад [2; 4]), доцільно зауважити, що в межах даної розвідки ми розглядаємо його як копіювання *структури* слова, словосполучення або речення мови оригіналу (МО) у мові перекладу (МП). Важливим для розуміння цього терміна є усвідомлення рівневої природи калькування, тобто воно можливе на різних мовних рівнях. Зокрема, коли калькування здійснюється *на фонемно-графемному рівні*, то його називають [2] транскодуванням, що розпадається принаймні на чотири види: 1) транскрибування – копіюється звукова форма слова (наприклад: *genre* – жанр); 2) транслітерування – копіюється графічна форма слова (наприклад: *context* – контекст); 3) змішане транскодування – копіюється почасти звукова, а частково – графічна форма слова (наприклад: *supercomputer* – суперкомп'ютер); 4) адаптивне транскодування – форма слова копіюється, частково адаптуючись до норм МП (наприклад: *discipline* – дисципліна).

Калькування можливе також *на морфемному рівні* (*quasi-paradigm* – квазіпарадигма); *на рівні словосполучень* (*general semantics* – загальна семантика) та *на рівні речень* (*Science tends to proceed by means of discovery of new areas of ignorance* – «Наука має тенденцію розвиватися шляхом відкриття нових острівків незнання»). В усіх перелічених вище випадках в ТП зберігається структура (тобто послідовність елементів) одиниць ТО. В принципі калькування може застосовуватися й *на рівні тексту* загалом (це роблять у підряднику або так званому філологічному перекладі), але подібне трапляється нечасто й обмежується дуже спеціалізованими ситуаціями. Зрозуміло, що калькування (так само як і трансформація) може використовуватися і як локальна стратегія, коли воно застосовується до окремих елементів ТО, але не є домінуючою стратегією стосовно усього ТО загалом.

Варто відзначити, що така інтерпретація калькування обмежується нехудожніми текстами, бо тут, на відміну від художньої літератури, відсутній

істотний вплив стилістичних чинників (денотативна образність, функціонально-стилістичні, експресивно-емоційні конотації тощо (докладніше див. [1]). Крім того, згадані тексти характеризуються суттєво нижчим ступенем імпліцитності.

Іншим потенційно глобальним підходом є стратегія трансформації, що може стосуватися зміни форми ТО загалом чи його фрагментів або ж зсувів значення його окремих лексем чи їх груп. Причинами трансформацій можуть бути стилістичні чинники або розбіжності між нормами МО та МП. Згадані зміни реалізуються шляхом застосування локальних трансформацій, зміст яких викладено далі.

До трансформацій, що стосуються зміни форми ТО в тексті перекладу (ТП), відносяться додавання слів, їх видалення або перестановка. Інші зміни форми ТО в ТП включають перефразування (передача змісту ТО іншими словами) і розбивання складних речень на два або більше простих чи об'єднання останніх в одно складне.

До трансформацій, що спричинюють зсуви у значенні окремих лексем ТО або їх груп, відноситься, перш за все, контекстуальна заміна, тобто вживання слова МП, якого немає серед відповідників слова МО у словнику, проте яке відповідає даному контексту. Розрізняють [2] декілька видів контекстуальної заміни: смисловий розвиток (вживання лексеми, яка є логічним розвитком значення слова, що перекладається), конкретизація (заміна слова ширшої семантики на лексему вузької семантики) та генералізація (операція з протилежним змістом). Інші види контекстуальної заміни включають антонімічний (заміна в ТП лексеми ТО на її антонім при збереженні змісту ТО) та описовий (лексема ТО замінюється в ТП словосполученням з більшою кількістю слів) переклади, а також заміну слова однієї частини мови іншою (при відсутності однослівного відповідника у МП).

Література

1. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія / Р.П. Зорівчак. –

- Львів: Вид-во при ЛДУ видавничого об'єднання «Вища школа», 1983. – 175 с.
2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
3. Lörcher, W. The Translation Process: Methods and Problems of its Investigation / W. Lörcher // Meta. – Vol. 50. – N2. – 2005. – P. 597-608.
4. Molina L. Translation Techniques Revisited: A Dynamic and Functional Approach / Lucia Molina and Amparo Hurtado Albir // Meta. – 2002. – XLVII. – P. 498-512.
5. Venuti, L. Strategies in translation / L.Venuti // Routledge Encyclopedia of Translation Studies. – London : Routledge, 2001, p.240-244.

Владислава Швецова

Ганна Савчук

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

ІНТОНАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ ТА МОВЛЕННЄВОГО КОНТАКТУ В СУДОВОМУ ДИСКУРСІ

Лінгвістика й суміжні з нею дисципліни дедалі більше орієнтуються на вивчення різних аспектів дискурсивної діяльності людини. Так фонетика й фонологія має тісний зв'язок із сучасними напрямками вивчення функціонування мови й людського спілкування. Сегментні й суперсегментні явища, зареєстровані в різних типах дискурсу, належать до числа пріоритетних завдань дослідження фонетистів у всьому світі. Експериментальні фонетичні дані, отримані в ході таких досліджень, полегшують вирішення найважливіших проблем прикладного характеру у сфері медицини, права, судової лінгвістики, штучного інтелекту, а також передових технологій [1;2;3].

Досліджуючи дискурс судового процесу із властивими йому екстралінгвальними факторами, деякі вчені відзначають той факт, що багатство й змістовність судового мовлення, його виразні можливості забезпечуються не тільки багатством словника й майстерністю словесного вираження, але також його інтонаційною гнучкістю, виразністю й розмаїтістю. Усебічне дослідження інтонації живого усного судового мовлення, виявлення

його особливостей, функцій давно перебуває в центрі уваги багатьох лінгвістів, таких як Н.М. Івакіна, Т.М. Корольова та ін. [4;5]. У цілому інтонація цікавила теоретиків ораторського мистецтва ще в античні часи. Оратор повинний був уміти говорити чітко, ясно, щоб усі розуміли, про що він веде мову. Крім того, оратору необхідно було впливати не тільки на розум, але й на почуття слухачів, уміти завоювати їхню симпатію, привернути на свій бік, викликати потрібну йому реакцію. Для цього треба було знати, як це зробити, які мовні засоби для цього використовувати. От чому оратори Стародавньої Греції та Риму, закладаючи основи ораторського мистецтва, писали й про інтонацію [6;7].

Необхідно відзначити, що інтонація займає важливе місце в структурі судової мови й виконує різні функції [8;9]:

- за допомогою інтонації виконується членування мовленнєвого потоку на відносно самостійні значеннєві групи (синтагми), забезпечується відділення речень один від одного у зв'язному мовленні, виділяються в самостійні значеннєві групи підрядні й головні речення у складних реченнях, відділяються один або кілька сусідніх елементів (наприклад підмет, виражений іменником, обставинні групи, звертання, доповнення тощо);
- інтонація оформляє різні синтаксичні конструкції й типи речень;
- стилістична функція інтонації відіграє також важливу роль у формуванні тексту, оскільки будь-який судовий текст вимовляється у певному стилі (офіційно-діловому, науковому, публіцистичному) або містить риси всіх трьох вищезгаданих стилів. Лінгвісти, у свою чергу, з'ясовують, як змінюється інтонація відповідно до стилю й жанру. У роботах стилістичного характеру дослідження особливостей судового дискурсу особлива увага приділяється інтелектуальному значенню інтонації, оскільки вона дозволяє мовцю виділити у висловленні те, що є найбільш важливим у момент мовлення;
- інтонація бере участь у вираженні думки, почуття й волевиявлення судового ритора.

Як бачимо, інтонація в судовому мовленні виконує різноманітні функції:

комунікативну, інтеграції й актуального членування висловлень, оптативну, емоційно-експресивну, волюнтативну (впливу) тощо. Слід додати, що особливе місце в сучасному судовому дискурсі відведене саме волюнтативній функції інтонації, коли вона виражає вольові дії: наказ, заборону, прохання, попередження, застереження, погрозу, благання, докір, дозвіл, повчання, протест, умовляння, згоду, рекомендацію, домовленість. У зв'язку з цим виділяються три комунікативні типи впливу на волю й учинки слухачів: 1) спонукання (наказ, вимога, прохання); 2) наказ припинити (заборона, погроза, докір); 3) переконання (пропозиція, порада, інструкція).

У лінгвістиці інтонація розглядається як один з обов'язкових засобів формування речення нарівні з лексичними або граматичними мовними засобами. На користь того, що інтонація є особливим засобом вираження волевиявлення, відносно автономним від лексико-граматичних засобів мови, говорить здатність інтонаційних засобів змінювати комунікативну установку речення, при збереженні його лексичного і граматичного складу [10;11].

Слід зазначити також і роль інтонації під час реалізації функції впливу, у створенні певної «тональності» мовленнєвого спілкування в процесі розгляду судових справ. Та чи інша «тональність» виникає в результаті присутності в спонукальному діалогічному спілкуванні між учасниками судового процесу сигналів, що налаштовують співрозмовника на прийом повідомлення та підсилюють міру впливу на нього з метою виконання конкретної дії. При цьому «тональність» спілкування визначається характером відносин учасників комунікації, а також значно впливає на успішність комунікації [12;13].

Разом з тим інтонація бере участь у передачі смислових відносин, що несуть додаткову інформацію емоційно-оцінного характеру, реалізованих у вигляді різноманітних конотацій, а також у безпосередньому вираженні модальних значень, надаючи висловленням професійних учасників судової аудиторії особливого впливового сенсу.

Як згадувалось вище, інтонація займає провідне місце в оформленні висловлень прокурорів, реалізуючи функцію впливу по-різному в кожній

репліці ритора залежно від характеру впливу на волю слухача й виступає як засіб контакту, підсилюючи при цьому прагматичну спрямованість висловлень професійних учасників судового процесу.

Таким чином, у сучасному судовому дискурсі використовується широкий спектр інтонаційних засобів, які сприяють установленню контакту судового ритора зі слухачами, завойовуючи при цьому їхню прихильність і впливаючи на емоції, відображають орієнтованість висловлень юристів на партнера з комунікації, визначають характер спілкування й відносини між комунікантами.

Література

1. Дискурс, речь, речевая деятельность : Функциональные и структурные аспекты : [сб. обзоров / РАН ; Институт научной информации по общественным наукам ; отв. ред. С. А. Ромашко]. – М. : ИНИОН РАН, 2000. – 232 с.
2. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації / [Багмут А. І., Бровченко Т. А., Борисюк І. В., Олійник Г. П.]. – К. : Наукова думка, 1994. – 190 с.
3. Миллер Н. Е. Просодические характеристики аргументативных диалогических единств, реализующих функцию убеждения / Н. Е. Миллер // Записки з романо-германської філології. – Одеса : ОНУ, Одеське лінгвістичне товариство, 2003. – Вип. 13. – С. 134–141.
4. Ивакина Н. Н. Основы судебного красноречия (риторика для юристов) : учеб. пособие / Н. Н. Ивакина. – М. : Юристь, 2000. – 384 с.
5. Королева Т. М. Просодия модальности речи : автореф. дис. на соискание науч. степени д. филол. н. : спец. 10.02.02 «Украинский язык» / Т. М. Королева. – К., 1990. – 32 с.
6. Абрамович С. Д. Риторика загальна та судова : навч. посіб / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чикарькова. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 416 с.
7. Молдован В. В. Судова риторика : навч. посіб. / В. В. Молдован. – К. : Заповіт, 1996. – 319 с.
8. Борисюк І. В. Форми і функції інтонації українського спонтанного мовлення / І. В. Борисюк ; АН УРСР. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні ; відп. ред. О. Ф. Пилипенко. – К. : Наук. думка, 1990. – 204 с.
9. Захарова Ю. М. Інтонаційна організація сучасного англійського мовлення : навч. посібник / Ю. М. Захарова ; за ред. А. Д. Белової. – К. : Вид-во НА СБ України, 2004. – 84 с.
10. Королева Т. М. Интонация модальности в звучащей речи / Т. М. Королева. – К. : Одесса. : Вища шк. Головное изд-во, 1989. – 147 с.
11. Королева Т. М. Механизм взаимодействия лингвистических средств при передаче модальных значений / Т. М. Королева // Мовознавство. – 1989. – № 2. – С. 55–58.
12. Маркичева Т. Б. Мастерство публичного выступления / Т. Б. Маркичева, Е. А. Ножин. – М. : Знание, 1989. – 176 с.
13. Нестеренко І. Я. Актуалізована номінація осіб (апелятиви) / І. Я. Нестеренко // Мовознавство. – 1996. – 6. – С. 61–65.

УВАГА ДО ЯВИЩ СИНТАКСИСУ У ЕТИМОЛОГО- СЕМАНТИЧНОМУ СЛОВНИКУ І.І. ОГІЄНКА

Значною подією в історії розвитку української лексикографії було видання 4-х томів «Етимолого-семантичного словника» І. І. Огієнка¹ [8]. Спробуємо акцентувати увагу на елементах функціонально-семантичного аналізу лексики у ЕССУМ в аспекті сучасних напрямків діалектологічних досліджень. Ця найбільша лексикографічна праця ученого, яка побачила світ у журналі «Віра й культура», так і не була надрукована окремим виданням за життя автора. Чотиритомний словник вийшов пізніше у Вінніпезі (1979–1994 рр.) стараннями Ю. Мулика-Луцика. Як відомо, на час укладання ЕССУМ І.І. Огієнко вже мав чималий досвід лексикографа [1, с. 7].

Нами виділено декілька сучасних **теоретичних напрямків**, що розроблялися в українській діалектології останнього часу, і які простежуємо у методологічних засадах опису лексики в ЕССУМ, а саме: засади теорії транспозиційного синтаксису, динаміки семантичної структури діалектної лексики [2, с. 34–35]. **Метою** нашого дослідження є аналіз деяких особливостей укладання словникових статей у ЕССУМ.

І. І. Огієнко звертав увагу на те, що синтаксична будова мови перебуває в тісному зв'язку з розвитком категорій мислення. Учений, розвиваючи концепцію О.О. Потебні [3], утверджував домінування граматики над мисленням, яке виявляється в тому, що мова не просто виражає готову думку, але членує її, оформлює, інтерпретує її, збагачуючи своїм граматичним значенням. Автор довів, що в основі змісту речення лежить психологічне судження, яке в ньому виражене. І. І. Огієнко поділяв прогресивні погляди Л.А. Булаховського, який пов'язував синтаксичні конструкції мови з формування смислових цілостей – надфразових єдностей [4, с. 8]. Розвинув І. І. Огієнко і принципову наукову засаду С.Й. Смаль-Стоцького, що полягала

в орієнтації при дослідженні синтаксису на живе українське мовлення. У статті «Історія української граматичної термінології» І.І. Огієнко назвав С.Й. Смаль-Стоцького і Ф. Гартнера «творцями теперішньої нашої термінології» [5, с. 11–113; 6]. Автор з надзвичайною увагою ставився не лише до власне лексичної семантики досліджуваних номінативних одиниць, але і побіжно аналізував у ЕССУМ процеси творення слів, що постають внаслідок синтаксичної деривації, трансформації пропозитивних, комунікативно зумовлених синтаксичних конструкцій. Розглянемо деякі приклади. Увага у методологічних засадах ЕССУМ до комунікативних засобів формування висловлення, а саме, представлення різних вигуків і часток, сполучників у їх семантичній повноті, свідчить про зацікавленість автора комунікативними особливостями живого народного мовлення, одиницями діалектного тексту, вербалізацією мовленнєвих інтенцій тощо.

Аналізуючи у ЕССУМ прислівник «бігме» [7, с. 138], І. І. Огієнко зазначає: «Бігме – легка божба: доправди, справді, дійсно, так. Ось в інтермедії Якова Гаватовича 1619 р. знаходимо «богме», «бугме». Часте слово в західньоукраїнських говорах, мало знане в східних. Походження його темне. Ів. Франко: «Галицько-руські народні приповідки» 1901 р. с. 36 подає, що «бігме» – мабуть скорочена формула стародавньої присяги: Біг мене покарай або Біг мені свідок; пор. німецьке Bei Gott, сербське «Бога ми». Можливо ще, що це «Біг йме» мене, коли неправду кажу (пор. ходити-ме з ходити йме). Словник Бориса Грінченка подає тільки «бігмáтися» – божитися». Перед нами приклад аналізу явища синтаксичної транспозиції в історичному аспекті. Нині, як відомо, в українській діалектології дериваційні процеси лексики на ґрунті синтаксичної транспозиції є маловивченими і пов'язані, в першу чергу, з дослідженням живого діалектного мовлення, діалектних текстів. Можемо зробити **висновки** про актуальність наукового підходу до лексикографічного опрацювання матеріалу у праці І.І. Огієнка на сучасному етапі розвитку українського мовознавства в цілому.

Література

1. Мулик-Луцик Ю. Передмова до «Етилого-семантичного словника української мови» в контексті лексикографічних праць його автора / Ю. Мулик-Луцик // Етимолого-семантичний словник української мови: в 4-х томах / І. І. Огієнко / [гол. ред. Ю. Мулик-Луцик]. – Вінніпег, Канада. – Т. І. – 1079. – С. 1–11.
2. Гриценко П.Ю. Моделювання системи діалектної лексики / П.Ю. Гриценко. – К. : Наук. думка, 1984. – 255 с.
3. Потебня А.А. Из записок по русской грамматике : в 3-х томах / А. А. Потебня. – М. : Просвещение, 1958. – Т. 1–2. – 1079, 55 с.; 1968 – Т. 3. – 536 с.
4. Булаховський Л.А. Питання синтаксису простого речення в українській мові / Л.А. Булаховський // Дослідження з синтаксису української мови. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958. – С. 11–43.
5. Огієнко І.І. Історія української граматичної термінології / І.І. Огієнко // Записки Українського Наукового Товариства в Києві. – К., 1908. – Кн. 1. – С. 111–113.
6. Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф. Граматика руської мови / С. Смаль-Стоцький, Ф. Гартнер. – 3-є переробл. вид. – Відень, 1914. – 202 с.
7. Денисова С.П. Типологія категорій лексичної семантики / С.П. Денисова – К. : Вид-во Київського держ. лінгвістичногв ун-ту, 1996. – 294 с.
8. Огієнко І.І. Етимолого-семантичний словник української мови: в 4-х томах / І. І. Огієнко // [т.т. 1–3 – гол. ред. Ю. Мулик-Луцик; т. 4 – гол. ред. проф. д-р Магдалина Куцюк]. – Вінніпег, Канада : Вид-во Trident Press Ltd. – Т. І. – 1079. – 365 с.; Т. 2. – 400 с.; Т. 3. – 416 с.; Т. 4. – 557 с.

Світлана Юхимець

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ТИПОЛОГІЧНІ ЛІНГВІСТИЧНІ РИСИ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО (НОВИННОГО) ДИСКУРСУ

Серед безлічі текстів, щодня вироблюваних і поширюваних ЗМІ, чітко виділяються окремі типи телевізійних текстів, що мають стійкі ознаки на усіх рівнях: на рівні формату, на рівні змісту, на рівні мовлення – це новинні тексти [1].

Об’єкт дослідження: телевізійний (новинний) дискурс

Предмет дослідження: лінгвістичні параметри досліджуваного типу дискурсу.

Мета дослідження: виявити комунікативну специфіку телевізійного (новинного) дискурсу, дослідити притаманні даному типу дискурсу

комунікативні стратегії, тактики та засоби їхньої реалізації.

Матеріалом дослідження слугували звукозаписи інформаційних передач каналів СТБ («Вікна. Новини»), «ТСН», «1+1»), (записи 2008–2011 років). Загальний обсяг звучання становить 12 годин. Текстовий обсяг складають 100 випусків та телевізійний блок новин BBC World Service. (записи 2008–2011 років).

Телевізійний дискурс реалізується у двох планах: власне лінгвістичному і лінгвокогнітивному. Перший відбивається у використуваних мовних засобах і проявляється в сукупності породжених текстів (дискурс як результат). Другий пов'язаний з мовною свідомістю, обумовлює вибір мовних засобів, впливає на породження (і сприйняття) текстів, проявляючись в контексті і пресупозиції (дискурс як процес) [1, 2].

Телевізійний дискурс, розглядається нами як телевізійне мовлення в ситуації соціальної взаємодії телекомунікаторов і телеаудиторії, являє собою макросистему. Сам жанр телевізійного дискурсу розглядається як «мовна одиниця», яка втілює інтенціональний стан, що зв'язує адресанта і адресата, і будується за тематичним, стилістичним і композиційним канонами закріпленими у культурі.

Оскільки дискурс утверджується в системі комунікації здебільшого через поняття «текст» і «мовлення», то в ньому в повному обсязі знаходять свою реалізацію всі текстові категорії: цілісність, дискретність, інформативність, зв'язність, континуум, референційність, антропоцентричність та інтертекстуальність [3].

Найпоширенішою формою інтертекстуальності в телевізійному дискурсі є цитування, яке має вияв у вигляді прямої і непрямой мови. У межах цитування можуть простежуватися й інші форми інтертекстуальності — алюзія, продовження, ремінісценція, переказ [4].

Окрім інформативності та підтвердження достовірності фактів, можна виокремити такі функції прямої мови у телетексті: характерологічна та комунікативно-естетична, яка полягає у тому, що пряма мова у тексті — засіб

живої, природної виразної передачі змісту, інформації, розкриття художнього задуму автора.

Художня ж функція часто поступається документальній, достовірній.

До основних засобів реалізації комунікативного плану або стратегії дискурсу зараховуємо тактики структуризації, цілеполагання і змістоутворення, які визначаються як тактики створення структурної, комунікативної і смислової цілісності тексту. Новинний дискурс реалізує такі тактики, як інформування, коментування, роз'яснення, ілюстрація, аргументація, акцентування уваги і інші.

Кожна тактика може бути представлена певним набором мовних засобів, які називаються тактичними прийомами, або способами реалізації тактик. В новинних програмах використовуються такі тактичні прийоми, як метатекст, особливий характер тема-рематичних ланцюжків і тематичних полів, видо-часові форми дієслів, різні стилістичні прийоми і способи вираження авторського початку в тексті, а також особливі комбінації мовних ходів.

За результатами здійсненого лінгвістичного аналізу відібраного текстового матеріалу сучасного новинного дискурсу англійською та українською мовами було зроблено такі висновки щодо типологічних лінгвістичних рис досліджуваного дискурсу.

Типологічними лексико-семантичними особливостями є такі: частотне вживання політичної лексики, слів широкої семантики, лексичних одиниць, що передають емоційні значення, образної лексики та лексичних засобів мовленнєвого контакту в усіх досліджених мовах.

Типологічними граматичними особливостями є такі: розповсюдженість мовних одиниць із граматичними значеннями номінації, дії та стану; частотне використання вищого та найвищого ступенів порівняння прикметників, кількісне переважання неособових форм дієслова над особовими, форм пасивного стану над формами активного стану; дієслівних форм теперішнього і майбутнього часу над формами минулого часу – результатом чого є створення ефекту залученості адресата до описуваного процесу; широке використання

клішованих синтаксичних конструкцій; уживання складних речень зі зв'язками сурядності й підрядності; високий ступінь наявності конструкцій вторинної предикації з неособовими дієслівними формами. Варто зазначити, що в новинних текстах особлива роль пасиву обумовлена також тим, що заміна активних форм предикації на пасивні дозволяє інакше розставляти політичні і ідеологічні акценти повідомлення.

Для характеристики новинних текстів виявляється значимою і сама структура, а саме кількість компонентів, що входять до лексичних словосполучень їхнього складу. У новинних текстах спостерігається прагнення лексичних з'єднань до багатоеlementності.

Серед *типологічних синтаксичних особливостей* слід відзначити такі: частотне уживання простих номінативних речень, речень із вторинною структурою предикації, одно- та двоскладних речень, складних речень із зв'язком сурядності та підрядності.

Головними висновками здійсненого дослідження, що найповніше відображають *типологічні фонетичні особливості* досліджуваного дискурсу на *сегментному рівні* слід вважати:

- релевантність в аспекті фонетичних засобів актуалізації змісту висловлювань таких якісних і кількісних просодичних характеристик, як тип синтагми (фінальна/ нефінальна), тип фрази (ініціальна/фінальна), тип пауз, показники сумарної акустичної енергії, інтенсивності, тривалості звучання складів і пауз;
- переважання одно- і двохкомпонентних ритмогруп (синтагм, фраз) над трьох- і чотирьохкомпонентними з метою прискорення темпу мовлення, більша виразність вимовляння фінальних синтагм і фраз, зменшення розміру відрізків звучного мовлення, релевантність темпоральних і динамічних ознак мовлення на суперсегментному рівні.

У перспективі подальших досліджень – аналіз типологічних та конкретно-мовних лінгвістичних рис телевізійного (новинного) дискурсу в англійській та українській мовах у перекладазнавчому аспекті.

Література

1. Дворцова Н. П. Дискурс как категория гуманитарных наук // Вестник ТюмГУ. Тюмень, 2000, № 4. С 3-8.
2. Алексеева Т. С. PR- и медиатексты в дискурсивной парадигме / Т. С. Алексеева // Вестник Ленингр. гос. ун-та им. А. С. Пушкина. – 2013. – Вып. 2. – Т. 7. – С. 104–113.
3. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ / Т. Г. Добросклонская. - М. : Наука, 2008. - 203 с.
4. Лютянська Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно організаційні особливості / Н. І. Лютянська // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. – Серія : «Філологічні науки». – 2014. – Кн. 2. – С. 136–141.

СЕКЦІЯ II

КРОС-КУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ ГЕОПОЛІТИЧНОМУ ПРОСТОРИ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД

Тетяна Беценко

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка

ЛІНГВІСТИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО В СИСТЕМІ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Сьогодні постала проблема глобального вивчення історико-культурної спадщини етносу. Значущість становлять дослідження, що ґрунтуються на регіональному матеріалі. У зв'язку з цим виникла докінецьна потреба у студіях лінгвокраєзнавчого характеру, що є інтегральними за своєю сутністю.

Актуальність дослідження вбачаємо у необхідності сформулювати основний поняттєвий апарат краєзнавчої та лінгвокраєзнавчої науки.

Мета розвідки – розглянути лінгвістичне краєзнавство як новий комплексний міжгалузевий напрям в парадигмі сучасної філологічної освіти. Для досягнення мети треба розв'язати такі **завдання**: з'ясувати поняття краєзнавства та лінгвістичного краєзнавства, схарактеризувати складники краєзнавчого блоку в парадигмі наукового пізнання, окреслити завдання, принципи та напрями лінгвокраєзнавчої науки як навчальної дисципліни.

Об'єктом дослідження є краєзнавча наука, **предметом** – лінгвістичне краєзнавство як галузь науково-дослідних студій та як навчальна дисципліна у системі загальнокраєзнавчих пошуків.

Краєзнавство – інтегративне науково-дослідне і популяризаторське вивчення природи, географії, історії, економіки, етнографії та ін. певної місцевості. Це галузь науки і навчальна дисципліна.

Об'єктом науки про рідний край слугує природа, населення та господарство, мистецтво, культура та історичне минуле окремого регіону.

Родоначальником цього напрямку наукових досліджень вважають М. В. Ломоносова. Термін краєзнавство введено в 1914 р. істориком В. Я. Улановим і географом І. Д. Маньковим. Тривалий час у педагогіці використовували терміни "батьківщинознавство", "вітчизнознавство".

У процесі власне дослідницької чи навчальної краєзнавчої діяльності здійснюється формування *краєзнавчого світогляду, краєзнавчої свідомості, краєзнавчого знання, краєзнавчого чуття, краєзнавчого смаку*. Набуття означених якостей та властивостей суттєве для осмислення особистості в поліетнічному, міжкультурному просторі.

Краєзнавчий світогляд – *система поглядів на життя, природу, суспільство, сформована на основі спостережень та життєвого досвіду, отриманого в рідномовному середовищі.*

Життєдіяльність індивіда, оточення, досвід, спілкування у мікросоціумі з самого народження впливають на формування уявлень, поглядів, переконань про довколишній світ.

Краєзнавча свідомість – *сприйняття, розуміння та оцінка довколишнього світу, що здійснюється на основі пізнання різногалузевого досвіду поколінь, осмислення фактів і подій, пов'язаних з минулим рідного краю, з життям та діяльністю персоналії.*

Здатність вдумливо осягати, сприймати довкілля формується у процесі пізнання, освоєння світу, реальної дійсності, що безпосередньо, з перших днів життя оточує індивіда. Таким чином, зовнішні фактори (власне континуум, довколишній світ, безпосереднє оточення) мають значний вплив на формування свідомості особистості.

Краєзнавчі знання – *обізнаність у різноаспектних питаннях минулого і сучасного рідного краю, наявність відомостей про історико-культурні факти, про життєдіяльність окремих осіб, про події, заходи; сукупність відомостей з галузей економіки, географії, історії, мови, культури, здобутих у процесі навчання, дослідження і т. ін. окремого регіону.*

Краєзнавчі знання потрібні особистості для того, щоб усвідомлено

ідентифікувати себе з мікропростором – "малою батьківщиною" як первинним середовищем етнобуття та макропростором – загальнонаціональним континуумом. Отримані знання про мікросвіт згодом, у процесі набуття особистістю теоретико-практичного досвіду, органічно поєднуються із знаннями про макросвіт, стануть їх суттєвим складником і слугуватимуть міцним підґрунтям для подальшого інтелектуального зростання.

Краєзнавче чуття – *здатність відчувати, розуміти значущість різногалузевих історико-культурних надбань певного регіону та переживати, палко відгукуватися на життєві події, захоплюватися минулим та сучасним рідного краю; глибоке відчуття необхідності дослідження історико-культурної спадщини «малої батьківщини».*

Краєзнавче чуття мислиться як підсвідомий потяг до джерел ріднокультурної скарбниці, як духовна потреба у їх пізнанні, пропагуванні.

Краєзнавчий смак – *розвинене почуття потягу до вивчення минулого та сучасного рідного краю, здатність до оцінки пам'яток духовної і матеріальної культури, що співвіднесені з певним регіоном.*

Мати краєзнавчий смак – означає добре розбиратися в питаннях історії, культури, мови та ін., пов'язаних з рідним краєм; розумітися на історико-культурних пам'ятках "малої батьківщини"; належно пошановувати матеріальні та духовні надбання краєзнавчої царин. Формування краєзнавчого смаку можливе за умови особистого зацікавлення різногалузєвою краєзнавчою проблематикою. Краєзнавчі знання слугують виробленню краєзнавчого смаку.

Краєзнавство треба розуміти як форму ідеологічної і політичної свідомості. Краєзнавчі знання становлять фундамент освітньо-виховної, життєводіяльнісної програми-бази особистості.

Окрему галузь загального краєзнавства становить лінгвістичне краєзнавство. Разом з тим – це новий напрям мовознавчої науки.

Лінгвістичне краєзнавство – *інтегративна галузь мовознавчої науки, орієнтована на вивчення та систематизацію різнорівневих та різноаспектних фактів мови, характерних для окремого регіону, мовної*

(філологічної) діяльності персоналій, біографічно пов'язаних з краєм.

Об'єктом лінгвокраєзнавства є мовне/мовленнєве (культуромовне, мовно-історичне) середовище регіону, предметом – характеристика мовних (мовленнєвих) фактів та явищ, що поширені у визначеному територіальному континуумі, зафіксовані в окремо взятій місцевості і є її характерними ознаками.

Мета лінгвокраєзнавства як наукового напрямку і як навчальної дисципліни полягає у всебічному, ґрунтовному вивченні та описові характерних, специфічних мовних особливостей регіону: ознайомленні з етномовною, історико-культурною своєрідністю ареалу, історією взаємовідносин мов, з основними особливостями функціонування мови в різних її формах на території краю.

Основними **напрямами** лінгвокраєзнавчих досліджень вважаємо:

- формування цілісних уявлень про мовну специфіку міні-регіону;
- ознайомлення з провідними тенденціями в мовленнєвій практиці регіону;
- вироблення умінь і навичок лінгвістичної інтерпретації регіональних проявів мови (аналіз діалектних одиниць, топонімікону, антропонімікону);
- удосконалення навичок польового збору та обробки лінгвістичного матеріалу;
- виховання інтересу та поваги до духовно-матеріальних святинь "малої батьківщини", до мови, культури, етнографічної спадщини рідного краю.

Лінгвістичне краєзнавство як специфічна, детермінована визначеним континуумом царина науково-пошукових студій сприяє розвитку національної самосвідомості, формує основи духовності.

Лінгвокраєзнавство ґрунтується на низці підходів. До фундаментальних **принципів** лінгвокраєзнавства належать:

- 1) принцип розвивального навчання і гуманістичної психології: поєднання раціонального, чуттєвого і духовного знання у процесі навчання та виховання особистості;
- 2) принцип креативності: здатність до творчості, активізація пізнавальних

інтересів до вивчення рідної мови; розвиток чуття мови;

3) принцип інтеграції різногалузевих знань: використання відомостей інших наук для пояснення лінгвістичних фактів.

Отже, краєзнавство – перспективна галузь наукових студій. Краєзнавчий блок досліджень – суттєвий і значущий. Означений напрям безпосередньо пов'язаний з народнокультурним, суто етнічним континуумом. Є докінецьна потреба у впровадженні в навчальний процес вищої школи спецкурсу "Лінгвістичне краєзнавство".

Лінгвокраєзнавча парадигма сьогодні - потреба і вимога часу.

Література

1. Беценко Т. П. Лінгвістичне краєзнавство в системі шкільної та вищої філологічної освіти / Беценко Т. П. // Вивчаємо українську мову та літературу. 2012. – №11. – С32–34.
2. Беценко Т. П. Лінгвістичне краєзнавство. Походження географічних назв Сумщини / Т. П. Беценко. – Суми, 2015. – 180 с.

Dubchak Diana

Onyshchuk Anzhela Serhiivna, senior teacher, PhD

Khmelnyskiy National University

SKYPE USAGE FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES

The **purpose** of the following article is to show the benefits of learning foreign languages using Skype technology; to appeal to use of innovative technologies in teaching and activation of students' self-dependent work.

The **task** of the article is to help teachers to understand all the benefits of Skype, to study foreign languages and develop student self-dependent work, to intensify the use of more sophisticated learning technologies in training future specialists.

The **object** of the article is Skype as free online service.

The **subject** of the article is all additional Skype features (screen sharing,

video conferencing, Skype online training videos, chat function) that help students to improve their knowledge, have a real conversation with native speaker and use more sophisticated learning technologies.

Nowadays the main idea of the Ukrainian education is to create conditions for personal development and creative self-realization of the Ukrainian citizen. Nowadays the need of highly qualified specialists foresees, first of all, the preparation of the students for the self-education and the usage their knowledge in real life, and also the activation of students' self-dependent work. Skype technologies give educators an opportunity to fulfill all the tasks.

Having real conversations with native speakers is one of the best ways to quickly improve your language skills. When teaching students at the classroom we can use Skype in the following ways: giving presentations and workshops; the Skype incorporation into the practice; using more sophisticated technologies in the classroom. Skype is the best way to minimize the risk of things going wrong, to improve the teachers' technology literacy and confidence at the lesson.

The analysis of the investigation showed that Skype is considered to be the most effective method of teaching which offers extensive ways of education in the world. Every day, teachers from nearly every country in the world speaking 66 different languages are actively collaborating on over 2,500 Skype lessons. Skype is an online service that allows you to make free audio and video calls over the Internet to people (even internationally) through the computer using webcams.

The analysis of the methodological resources showed that modern Skype technologies help teachers build technology skills. It also happens to be a progressive tool to teach languages, as it incorporates high levels of verbal interaction between teachers and students. As users become comfortable with more advanced features, they can be engage in higher level uses. This may lead them to being open to trying more sophisticated technologies in the future.

The analysis of the articles about the Skype online training videos showed that the educators are now using a videoconferencing tool to connect foreign-language students to native speakers, hold virtual field trips and host conversations with

scientists and other experts. There is an undeniable novelty to Skype videoconferencing software that allows students to meet virtually with someone anywhere in the world, in real time, and at no cost. Skype appears to be the most common method of video communication among educators.

Using Skype, users may chat while in a real-time audio or video call. This is useful if the connection breaks up. Users may indicate that they are unable to see or hear well using the chat function. The chat function helps to smooth out online communications, allowing users to briefly acknowledge one another or explain a situation, rather than simply terminating a call. This is useful for students who may find writing easier than speaking. Also Skype users can send files almost of any kind such as a .pdf, a Word document. The party on the other end can open it as soon as they receive it, allowing users to discuss it during their call. Teachers can use this feature to share activities or resources with students during a lesson.

Also, screen sharing is a powerful feature for learning. This feature allows users to share a portion of their screen or their entire screen, with others on the call. This is particularly useful for giving presentations. Teachers can use the screen sharing option to give slide presentations to students during a lesson.

Skype gives the students a wonderful chance to listen to the native speakers, the real English speech, to practice and to develop their communicative, grammar, reading skills and pronunciation. Using Skype technologies at lessons has risen the results of students' knowledge in foreign languages, their motivation of studies, their creativity, and, of course, activated their classroom self-dependent work.

Sometimes classes ask volunteers to sign up and read to students. It can be students acting out a story as it is read or simply reading a book. Senior students can share a story with younger students or vice versa. This is a great activity for "Read Across America Day," and you will likely have many other classes eager to collaborate with you for a Skype call.

So to **conclude** all the above mentioned, we should say that using Skype technology is an effective method of language learning for educators who try to use more sophisticated learning technologies. This method of teaching is actual

nowadays. Skype can be used to provide a variety of authentic learning experiences to students. It has great importance for training future specialists.

Prospects for further research: with tools such as Skype, we can connect students with peers, teachers, and experts in ways we didn't think possible just a few years ago. These tools open doors and break down barriers that were once held in place by sheer distance. Skype is one of many tools that allows students to gain firsthand knowledge of people and places all over the globe.

We hope that this technology will help us forge a mutual understanding with those who are different from us, thereby leaving the world a little better off than when we started.

Literature

1. [http://www.rusnauka.com/CONF/ARH_CONF/MyPage_arh_conf.htm]
2. [<http://www.ldoceonline.com/>]
3. [<http://www.learnnc.org/lp/pages/6573>]

Ірина Кожушко

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОГО МЕНТАЛІТЕТУ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

“Лінгвістичний поворот”, який відбувся у філософії 50-х – середини 70-х років, мав своїм наслідком значне зростання уваги науковців до фактів уживання мови в різних контекстах, до прагматики мовлення [2, с. 51]. Принцип антропоцентризму, відповідно до якого вся організація мовленнєвих повідомлень досліджується та аналізується в контексті прагматичної діяльності мовця та слухача, став однією з основ сучасного мовознавства [4, с. 167]. Нова (прагматична) парадигма філософії мови, як вважає Ю. Степанов, відрізняється від семантичної та синтаксичної тим, що в ній уся мова співвідноситься із суб'єктом (“Я”), який її використовує, а всі основні поняття,

що вживаються для опису мови, релятивізуються, розглядаються як функції [8, с. 216]. Оскільки актантами спілкування завжди є певні суб'єкти, то, як зазначає А. Мецлер, необхідно вивчати швидше зв'язок між співбесідниками, ніж людини з мовним знаком, шукати прагматику мовного спілкування передусім “не у сфері стосунків мовних знаків, а у сфері стосунків людей, що беруть участь у комунікації” [7, с. 5]. Комунікацію, таким чином, слід розглядати як процес, під час якого мовно виражаються когнітивні та психологічні особливості адресанта й адресата, певні фрагменти картини світу, риси національного менталітету.

Такий підхід є актуальним зокрема під час відбору навчального матеріалу для викладання мов як іноземних у рамках поширеного в сучасній методиці варіанту комунікативного підходу – комунікативно-діяльнісного підходу. Основними його рисами є мовленнєва спрямованість процесу навчання, функціональність матеріалу, ситуативність в організації тренування, автентичність матеріалів, комунікативний характер завдань, індивідуалізація процесу навчання [1, с. 106].

Мета цієї статті – проаналізувати вплив деяких особливостей українського менталітету на відбір лінгвістичного матеріалу для викладання української мови як іноземної.

Реалізація зазначеної мети передбачає розв'язання таких завдань: визначити особливості українського менталітету; розглянути їх проекцію на комунікативну площину мови.

Об'єктом дослідження є особливості українського менталітету, а предметом – їхня проекція на мовний матеріал, що викладається в межах курсу української мови як іноземної.

Національний менталітет, за О. О. Засморжук, – це властивий конкретній етнічній спільності стиль життя, культури; властива конкретній нації система цінностей, світогляду, рис вдачі, норм поведінки, психологічних характеристик особи [6, с. 327]. Особливості національного менталітету знаходять відображення у мовній картині світу народу.

Так, наприклад, однією з головних рис українського менталітету, на думку багатьох дослідників, таких як Д. Чижевський, В. Липинський, О. Кульчицький та ін., є емоційно-почуттєвий характер, своєрідна “кордоцентричність” [3; 5]. «Висока українська емоційність, чутливість, ліризм, – як зазначають Г. П. Євсєєва та Л. М. Архипенко, – виявляється в естетиці українського народного життя і обрядовості, в артистизмі вдачі, у прославленій пісенності, у своєрідному м’якому гуморі тощо» [5]. Ці риси, звичайно, виявляються і в мові на різних її рівнях. Так, на лексичному рівні вони реалізуються у великій різноманітності демінутивів. Цю особливість треба враховувати під час викладання української мови іноземцям, оскільки, не знаючи зменшувально-пестливих суфіксів української мови, вони не зможуть зрозуміти зміст демінутивів, утворених навіть від знайомих їм слів. Наявність в українській мові широкого пласту емоційно-експресивної лексики вимагає від викладача якомога повніше охопити концептосферу емоцій та почуттів. Тому під час комунікативних вправ, незалежно від тематики заняття, доцільно мотивувати студентів висловлювати своє ставлення до розглядуваної проблеми, ініціювати діалоги, що актуалізують репрезентанти названої вище концептосфери. Емоційність та експресивність українців продукує також часте вживання вигуків у мовленнєвому потоці. Тому під час розробки комунікативних вправ на матеріалі діалогів або текстів необхідно враховувати цей аспект, щоб уникнути неприродної для розмовного стилю української мови «сухості».

Розглядаючи проекцію української ментальності на українську мовну картину світу, можна зробити висновок, що мова як структура є невіддільною від життя народу, його культури, національного характеру. Неможливо вивчати мову безвідносно до її носіїв, адже саме вони визначають сфери й інтенсивність уживання певних її елементів, адаптують загальнолюдські категорії до національної концептуальної картини світу.

Перспективним може бути подальше дослідження реалізації особливостей українського менталітету на різних мовних рівнях та

впровадження отриманих результатів під час викладання української мови як іноземної.

Література

1. Азимов Э.Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики : [моногр.] / Флорій Бацевич. – Львів : Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 281 с.
3. Бесєдіна Т.П. Специфіка української державності: мовний аспект / Т.П. Бесєдіна. – Режим доступу до статті : http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/7/articles/sec1/s1a1.html.
4. Дискурс іноземномовної комунікації : кол. моногр. / під заг. наук. ред. д-ра філол. наук, проф. К. Кусько. — Львів : Вид-во Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2002. – 495 с.
5. Євсєєва Г. П. До питання про український менталітет і формування української національної ідеї / Г.П. Євсєєва, Л. М. Архипенко. – Режим доступу до статті : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/apdu/2011-1/doc/1/13.pdf>.
6. Засморжук О.О. Ментальність чи менталітет – що відіграє першочергову роль у формуванні «обличчя» суспільства? / О. О. Засморжук // Збірник наукових праць “Гілея: науковий вісник”. – Вип. 81. – С. 325–329.
7. Мецлер А. А. Прагматика коммуникативных единиц / А. А. Мецлер. – Кишинев : Штиинца, 1990. – 104 с.
8. Степанов Ю. С. В трехмерном пространстве языка. Семиотические проблемы лингвистики, философии, искусства / Ю. С. Степанов. – М. : Наука, 1985. – 335 с.

Наталія Трефяк

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

РОЗВИТОК КРОС-КУЛЬТУРНИХ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Студенти-іноземці, потрапляючи в новий мовно-культурний простір, часто зустрічаються з труднощами соціальної адаптації. Причиною такої ситуації є відсутність або недостатність знань та інформації про середовище й звичаї нової країни. Тому одне із актуальних завдань для викладача української мови як іноземної у вищих навчальних закладах – на початкових курсах (особливо першому та другому) сприяти легшому входженню студента-чужоземця в довколишнє середовище.

Дослідження крос-культурних принципів вивчення мови загалом й української як іноземної зокрема доволі новий напрям у педагогіці вищої школи. Однак виокремлення ролі міжкультурної, соціокультурної взаємодії та лінгвокраїнознавчих знань розглядається в науці досить давно. Основні засади проблеми висвітлені в дослідженнях Ф. С. Бацевич [1], Г. І. Дідух-Ступ'як [2], П. Н. Донець [3], В. М. Манакін [4] й ін.

Мета доповіді – простежити ключові засади розвитку крос-культурних комунікативних навичок у процесі викладання української мови як іноземної у вищих медичних навчальних закладах.

Відповідно завдання полягають у таких напрямках роботи:

- дослідженні значення крос-культурних принципів в організації навчального процесу;
- виокремленні конкретних способів формування крос-культурної комунікативної компетенції у чужоземних студентів.

Об'єкт – крос-культурна комунікація.

Предмет – конкретні шляхи реалізації крос-культурної взаємодії.

На нашу думку, у рамках формування іншомовної комунікативної компетенції важливе місце відводиться саме моделюванню соціокультурної змістової лінії навчального процесу, націленої на опанування навичок суспільного й культурного життя країни. Відповідний напрям особливо важливий для студентів-медиків, оскільки вони постійно контактуватимуть з місцевим населенням під час проходження практики й інтернатури. Незнання металних й соціокультурних особливостей може спровокувати непорозуміння як у побутовій сфері, так і в професійній діяльності (завадити об'єктивному зборі анамнезу та проведенні діагностики).

Розвиток фахової крос-культурної комунікації у вищих медичних навчальних закладах допоможе іноземним студентам подолати не лише мовний, але й культурний бар'єр, забезпечивши належний рівень довіри у відносинах «лікар-пацієнт». У такий спосіб покращиться й фахова компетентність майбутніх медиків, адже для повноцінного професійного

спілкування необхідно усвідомлювати специфіку української ментальності й культури.

Зокрема, звернемо увагу на можливі шляхи впровадження крос-культурної комунікації під час опрацювання різних видів мовленнєвої діяльності:

1. Вироблення відповідної фахово-компетентнісної методики навчання, що передбачає здобуття саме тих крос-культурних комунікативних умінь, які допоможуть на належному рівні оволодіти всіма необхідними професійними компетенціями.

2. Ретельний підбір мовного матеріалу для сприймання усного й писемного мовлення, спрямованого на ознайомлення з традиціями, звичаями, історією, культурою України. Так країнознавчі тексти для читання, презентації, аудіювання тощо повинні сприяти збагаченню загальних культурно-естетичних знань. Студентам-іноземцям пропонується аналізувати зміст, ставити запитання, прослуховувати різножанрові та різностильові тексти, обговорювати їх, визначати спільні й відмінні риси етикету, традицій, звичаїв, вербальної та невербальної взаємодії, притаманні різним країнам. У такий спосіб виховується й толерантне ставлення один до одного, адже групи не часто бувають одноетнічні.

3. Робота над ймовірними комунікативними ситуаціями під час опрацювання й самостійного складання діалогів, полілогів, розповідей.

4. Акцентування на базових нормах мовленнєвого й побутового етикету з урахуванням ментальної специфіки.

5. З'ясування особливостей невербальної комунікації.

6. Безпосереднє знайомство з країною під час екскурсій, відвідування вистав, театру тощо.

Вважаємо, що студенти-іноземці досягнуть більшого успіху в опануванні української мови як нерідної за умови якісного оволодіння крос-культурними комунікативними навичками. Відповідно завдання наступних досліджень полягає в більш детальному аналізі шляхів впровадження

міжкультурної взаємодії.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія. – 2004. – С. 344.
2. Дідух-Ступ'як Г. І. Формування крос-культурної компетентності студентів-іноземців у процесі вивчення української мови [Електронний ресурс] / Г. І. Дідух-Ступ'як. –Режим доступу : <http://pedagogica.tnpu.edu.ua/wpcontent/uploads/2016/02/15.pdf>
3. Донец П. Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации / П. Н. Донец. – Харьков : Штрих, 2001. – 384 с.
4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація / В. М. Манакін. – К. : ЦУЛ, 2012. – 288 с.

СЕКЦІЯ ІІІ
ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Руслан Бедрань,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНООЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ДІТЕЙ
В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ РІЗНОВІКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Однією з тенденцій орієнтації нової України на інтеграцію в Європейське та світове співтовариство є полікультурна спрямованість освіти. Формування компетенцій, що стосуються проживання в полікультурному суспільстві, визначені як основні в Рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи.

Як зазначається в наукових дослідженнях (В. Дороз, В. Загороднова, Л. Казанцева, О. Ковальчук, В. Статівка та ін.) розвиток національної системи освіти в Україні йде шляхом гуманізації, про що свідчать зміст реформ, сутність державних документів, які визначають стан і перспективи освіти. Ідеї полікультурності і розуміння необхідності їхньої реалізації знайшли своє відображення в основних державних документах про освіту: Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті. Полікультурні компетенції включено до «Державного стандарту базової і повної середньої освіти», Концепції виховання дітей і молоді в національній системі освіти, Концепції громадянського виховання, Національній програмі патріотичного виховання населення, формування здорового способу життя, розвитку духовності й зміцнення моральних засад суспільства та ін. У кожному з документів визначаються принципи, що мають домінувати в ході структурно-змістовних і процесуальних перетворень: особистісна орієнтація навчання, соціокультурна

спрямованість, комунікативно-діяльнісний та культурологічні підходи до навчання.

Основні концептуальні підходи до можливостей полікультурної освіти в Україні представлені в дослідженнях: полікультурного освітнього простору (В. Борисенков, О. Гукаленко, А. Данилюк); виховання культури міжнаціонального спілкування (З. Гасанов); багатокультурної освіти (Г. Дмитрієв); полікультурної освіти у школі (В. Макаєв, З. Малькова, Л. Супрунова); виховання національної самосвідомості й міжетнічної толерантності (У. Абелян, Д. Зинов'єв, З. Мубінова); виховання культури світу (З. Шнекендорф); психології й педагогіки ненасильства (А. Козлова, В. Сітаров); етнопедагогічної спадщини народів України (Г. Волков, М. Тайчинов). Пріоритетними положеннями у наведеному спектрі досліджень є: освоєння знань про культуру свого народу, про культуру України як умова інтеграції у сучасному світі; формування уявлень про світ як різноманіття культур; формування позитивного, нормального відношення до культурних відмінностей, умінь і навичок культурної взаємодії; відбиття у навчально-методичних посібниках ідей полікультурної освіти; збереження унікальних самобутніх рис народів України.

Проблема існування в полікультурному соціумі – це проблема кожної окремої особистості, групи людей, цілих країн і цивілізацій.

Проблема усталеності полікультурного простору постає як питання організації простору, всередині якого гостро вимагається порядок, безпека, гарантія життя, права людини і можливість сталого розвитку. Усталеність полікультурного суспільства залежить від інститутів, які задають суспільству сталий вектор розвитку, політичних ініціатив, що забезпечують культурну і соціальну політику розвитку полікультурного середовища.

До структури полікультурного простору входить полікультурне середовище, яке за визначенням А. Богуш – це органічний, соціокультурний, комунікативно багатовимірний простір, на території якого проживають діти, співпрацюють люди різних національностей, об'єднані однією (або кількома)

державними мовами, або мовами міжнаціонального спілкування, які підпорядковуються основним міжкультурним комунікативним законам і правилам міжнаціонального спілкування. У полікультурному середовищі діти засвоюють і національні, і загальнолюдські цінності, вчать поважати культуру й національні традиції інших народів [1, с. 202].

Аналізуючи сутність поняття «компетенція», українські та зарубіжні вчені визначають її через наявність певних знань, умінь та навичок: знання, вміння, навички, досвід, цінності, ставлення до певного виду діяльності (І. Єрмаков, О. Овчарук); сукупність знань, умінь і навичок, набутих під час навчання й необхідних для виконання конкретної роботи (А. Субетто); інтегративна цілісність знань, умінь і навичок (Є. Симанюк).

На підставі аналізу культурологічної парадигми в освітній системі В. Сухомлинського, А. Богущ виокремлює такі принципи культурологічного підходу до виховання і навчання дітей:

– принцип стимулювання потреби культурно-ціннісного пізнання і перетворення світу шляхом організації різних сфер діяльності: музичної, образотворчої соціокультурної, літературної, інтелектуальної, комунікативної, трудової, фізичної;

– принцип інтегративності культур, який передбачає можливість виховання в учнів інтеграційних понять «людська культура» (психічна, фізична, духовна, комунікативна тощо) і «полікультурність» – засвоєння культури інших національностей, що проживають на спільній території;

– принцип діалогу культур передбачає реалізацію різнорівневих і різнохарактерних діалогів: діалог мистецтв, діалог культур, природи, діалог учнів і вчителів, внутрішній діалог свого «Я» із зовнішнім світом;

– принцип діяльно-творчої спрямованості навчально-виховної роботи з дітьми передбачає чітко визначену культурно доцільну мету занурення дітей в активно-творчу діяльність у кожній соціокультурній і полікультурній сферах;

– принцип свободи, самостійності й відповідальності, що дозволяє дітям самостійно визначати їхнє ставлення до природи, що оточує, мистецтва,

навчання, однокласників, вчителів, батьків і відповідно оцінювати свою діяльність [1, с. 203].

Означений підхід і принципи будуть провідними засобами культурологічних змін навчання і виховання дітей, а саме формування культурнооздоровчої компетенції у дітей в полікультурному різновіковому середовищі.

Література

1. Богуш А. М. Культурологічна парадигма організації навчально-виховної роботи з дітьми в спадщині В. О. Сухомлинського / А. М. Богуш // В. О. Сухомлинський у роздумах сучасних українських педагогів : [монографія] упоряд. : О. В. Сухомлинська, О. Я. Савченко ; авт. кол. : О. В. Сухомлинська, О. Я. Савченко, В. С. Курило, І. Д. Бех та ін. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – С. 197-204.

Алла Михайлівна Богуш

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Сьогодні мовленнєво-культурній картині України притаманна полікультурність. Загальна глобалізація світу викликала одну із головних суперечностей сьогодення, а саме: між прагненням до все більшого зближення між народами та їхнім бажанням зберегти свою етнокультурну самобутність. Такий стан зумовив перегляд змісту мовної освіти.

Виховання і навчання особистості в полікультурному просторі стали предметом дослідження багатьох учених (Р. Агадуллін, Л. Алімова, Ф. Бацевич, Н. Бондаренко, О. Гукаленко, І. Гудзик, Г. Дмитрієв, Н. Миропольська, А. Солодка та ін.).

В Україні розроблено концепцію шкільної мовної освіти національних спільнот. Наявність такої концепції зумовлена

необхідністю гармонізувати взаємодію етносів поліетнічної держави у процесах українотворення, зростим попитом суспільства на мислячу, діяльну, творчу, національно-свідому особистість, визначною роллю мови у її формуванні та невідповідністю традиційної системи навчання мов проблемам сьогодення [1, с.12]. Одним з провідних принципів навчання мов в Україні виступає принцип полікультурності, що є основою полікультурного підходу в наукових дослідженнях.

Сучасна стратегія побудови мовної освіти в полікультурному просторі спричинює нас визначити ключові поняття, які підлягатимуть надалі експериментальному дослідженню, а саме: мовна, полімовна і мовленнєва особистість, полікультурне мовленнєве середовище, його специфіка і види та вплив мовленнєвого середовища на формування насамперед мовленнєвої особистості на етапі першого і другого дошкільного дитинства.

Отже, під *мовною особистістю* розуміємо високорозвинену особистість, носія як національно-мовленнєвої, так і загальнолюдської культури, який володіє соціокультурним і мовним запасом, вільно спілкується рідною, державною та іншими мовами в полікультурному просторі, адекватно застосовує набуті полікультурні знання, мовленнєві вміння і навички у процесі міжкультурного спілкування з різними категоріями населення.

Мовленнєву особистість дитини дошкільного віку, випускника ДНЗ трактуємо як сформованість у неї мовленнєвих (фонетичної, лексичної, граматичної, розмовно-діалогічної та монологічної) та комунікативної компетенцій; особистість, якій притаманні вміння адекватно і доречно спілкуватися рідною мовою в різних життєвих ситуаціях, розповідати, пояснювати, розмірковувати, оцінювати, використовувати як мовні, так і позамовні засоби виразності, форми ввічливості, стежити за своїм мовленням і мовленням інших, виправляти помилки, творчо самореалізовуватись.

Дитину, яка виховується в полікультурному просторі, в оточенні двох мов (рідної і державної) розглядаємо як *білінгвальну мовленнєву особистість*, яка розрізняє й усвідомлює наявність різних мов у соціумі, що її оточує; розрізняє звуковий склад рідної і державної мов; розуміє другу мову (мовлення дорослих, казки, оповідання); володіє діалогічним і монологічним мовленням, розповідає вірші, казки, оповідання, переказує українські тексти і спілкується рідною і українською мовами в залежності від мовленнєвої ситуації.

Мовленнєве середовище інтерпретуємо як сукупність сімейних, побутових, соціально-педагогічних неорганізованих і цілеспрямованих умов спілкування мовців у системах «дорослий (батьки, родичі, вихователь, учитель) – дитина», «дитина – дорослий», «дитина – дитина», «дорослий – дорослий».

Полікультурне мовленнєве середовище – це, на нашу думку, обмежений, соціокультурний, комунікативно-багатомовний простір, на території якого спільно проживають і співпрацюють мовці різних національностей, які володіють своєю рідною мовою, і водночас об'єднані однією (чи кількома) державною мовою, які підпорядковуються основним комунікативним законам і правилам міжкультурного і міжнаціонального спілкування.

Бездоганне знання учнями рідної і державної мов виступить позитивним підґрунтям для подальшого опанування ними у процесі шкільного і вишівського навчання іноземних мов. Саме такий підхід до мовної освіти забезпечить мовну стабільність у багатонаціональній державі, що є найважливішим чинником формування багатомовної та мовленнєвої особистості.

Література

1. Бондаренко Н. В. Концепція шкільної мовної освіти національних спільнот в Україні / Н. В. Бондаренко // Педагогіка і психологія. – 1995. – Вип 3 (8). – С. 12–22.
2. Гукаленко О. В. Поликультурное образование: методологические и технологические контексты / О. В. Гукаленко // Славянская педагогическая культура. – 2003. – Вып. 2.

3. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов – М. : ЛКИ, 1987. – 264 с.
4. Маслова В. А. Лингвокультурология [уч. для выс. шк.] / В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.

Світлана Грушко

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ І ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР В ІННОВАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЯХ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ІНОЗЕМНИХ МОВ

Євроінтеграційні процеси забезпечує можливість різнобічного обміну інформацією, що диктується сучасними міжкультурними зв'язками у самому широкому розумінні цього феномену. Як наслідок міжнародного співробітництва – поява нових напрямів в освітньому полі України. У цьому контексті забезпечення студентів українських ВНЗ новітньою навчально-методичною літературою для вивчення іноземних мов стає нагальною проблемою. У сучасній методиці викладання проблемі підручника, як основного засобу навчання, приділяється головна роль (дослідження І. Бім, Н. Гальської, І. Зімної, В. Молчановського, Р. Рогової, С. Шатілова). Напрацьовані різноманітні підходи, форми, жанри науково-методичної літератури, стратегії подачі учбового матеріалу, проте сучасний полікультурний простір, процеси соціально-економічної трансформації суспільства вимагають нових підходів до навчання іноземним мовам. Це завдання реалізуються у створенні нових концепцій навчання й нових підручників. Саме цей аспект визначає **актуальність** запропонованої розвідки. **Мета** – дослідження інноваційних стратегій створення учбової літератури з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів у полікультурному просторі. Реалії українського життя у площині освіти

пов'язані із розробкою нових освітніх стандартів, з дослідженням мотивації навчання, створенням варіативних моделей навчання із використанням нових стратегій, форм і засобів навчання. Вивченню іноземних мов у цьому контексті приділяється особлива увага. Отже вирішити завдання створення підручника нового типу із сучасною методикою викладу мовного матеріалу – одне із пріоритетних завдань вищої школи. Це завдання обумовлене **об'єктом запропонованого дослідження** – навчальна література з іноземних мов, і його **предметом** – інноваційними стратегіями створення навчально-методичної літератури. Сучасні євроінтеграційні процеси вимагають зміни типології підручників: лінгвоорієнтованих (мовних) та комунікативно орієнтованих [2].

В основі структури мовних підручників – модель «текст – текст». Від студентів вимагається: вміння здійснити лексичний, граматичний, синтаксичний аналіз, переклад рідною мовою. Методична концепція мовного підручника реалізується у моделі «смысл – текст – смысл» (Н. Гальська, І. Зімна) і спрямована на навчальний процес, де переважають завдання спрямовані на конструювання речень за зразком, на вміння виділити певні лексеми і вислови з речень, розрізнення пропозицій за смыслом. Проте цей процес відбувається без урахування мети реального спілкування, відсутності його цільових настанов. При такому підході до навчання знання студентів втрачають прагматичну привабливість, стають непридатними для навчальної комунікації та соціально-побутового спілкування, що, у свою чергу, призводить до втрати інтересу вивчення іноземних мов.

Комунікативно орієнтовані підручники, як відомо, актуалізують спілкування у реальних сферах комунікації. В основі такого підручника – модель «інтенція – повідомлення – інтенція», а навчальним матеріалом виступають реальні моделі та факти комунікації. Елементом навчання стає мовна дія, що сприймається як: 1) формальний текст; 2) мовний вислів, який необхідно зрозуміти, «розкодувати»; 3) комунікативна мета. Проте, відомо, що комунікативна методика без усвідомлення мовних форм і структур

призводить до «збою» системного підходу у вивченні мови, що знижує рівень оволодіння мовою. Мовними стали вислови і кліше без розуміння структурних і граматичних особливостей мови руйнують акт комунікації.

Узагальнюючи численні дослідження з теорії підручника, можна визначити основні вимоги, що пред'являються до підручника: він повинен відповідати державному освітньому стандарту, програмі з іноземних мов, тобто, формувати знання, навички, уміння в опануванні іноземними мовами; сприяти мотивації навчання; бути орієнтованим на сучасні інформаційні технології навчання та міждисциплінарні зв'язки; враховувати освітній і культурний рівень студентів; формувати навички й уміння самостійної роботи; відбір навчального матеріалу має стимулює комунікативні компетенції студентів у різних видах мовної діяльності (читанні, говорінні, писанні), у різних сферах спілкування (навчально-науковій, суспільно-політичній, соціально-культурній). Потужним засобом мотивації вивченню іноземних мов може слугувати культурологічна спрямованість навчання, нові реалії сучасного полікультурного світу з урахуванням своєрідності національних культур, краєзнавчого компоненту [1]. Актуальною проблемою сучасної методики викладання є створення професійно-орієнтованих підручників, які дозволяють забезпечити «індивідуальну зону» творчого розвитку і самореалізації студента [1, с. 6] на будь-якому рівні володіння мовою. Таким чином, можна намітити **перспективні напрями** у створенні сучасних підручників з іноземної мови: визначеність адресації, органічний зв'язок навчальної та контрольної (універсальної) частин і варіативність інформативної і мовної складової підручника.

Висновки. Для успішних результатів вирішення проблем створення навчально-методичної літератури для вивчення іноземних мов необхідно: проаналізувати і узагальнити досвід вітчизняних і зарубіжних учених, методистів, викладачів-практиків у створенні учбової літератури; актуалізувати новітні розробки у галузі створення науково-методичної літератури; визначити сучасні методологічні засади викладання іноземної

мови, у першу чергу у професійно-орієнтованих дисциплінах, що призводить до необхідності створення навчальної літератури певного професійного спрямування; врахувати основні методичні і методологічні засади західноєвропейського досвіду.

Література

1. Краевский В.В. Место и функции методологии педагогики в научно-методическом обеспечении модернизации образования // Проблемы научного обеспечения модернизации образования / В.В. Краевский – Тула, 2002. – С. 212.
2. Пассов Е.И. и др. Учитель иностранного языка: Мастерство и личность / Е.И. Пассов – М.: Просвещение, 1993. – 159 с.

Liu Jie, Guo Guangwei

**Teacher in BeiJing University of International
Business and Economics, Institute for International
Business Chinese Education and Resource Development.**

VOCABULARY TEACHING METHODS OF ELEMENTARY AND MIDDLE-LEVEL CHINESE CLASS IN UKRAINE

Communication is the primary function of language. The sentences in the communication are completed by vocabulary. Vocabulary and meaning of leaning has always been the focus whether for the native speaker or the second language leaner. Vocabulary teaching plays an important role in international Chinese language teaching. Therefore, the research of vocabulary teaching method is very important for international Chinese language teaching.

The author have taught the Chinese language in Ukraine for almost two years. The Chinese level of the students is elementary and middle-level. The textbook is “Road to Success”. Comprehensive course is the main course. This article summarizes some methods of vocabulary teaching from the experience of elementary and middle-level Chinese classes in Ukraine. There are eight main methods. I hope the methods of vocabulary teaching will give some suggestion for other teachers on vocabulary teaching.

The methods include “direct method”, “translation combined with context”, “words collocation”, “comparison”, “morpheme analysis”, “imagination”, “association”, “repetition”.

“Direct method”, which use the real things, pictures or body language to express vocabulary. This method usually used to teach none or verb in elementary-level Chinese class. The image of thinking helps students form a clear and exact concept, and also can inspire the enthusiasm of students. This method can give a deeper impression to students.

“Translation combined with context”, which use the intermediate language to translate Chinese vocabulary. Translation can help students understand quickly. It saves time and energy. But the words in two kinds of language are merely the same. Therefore, when we translate the words, we must in some certain context. This method helps students to understand quickly.

“Words collocation”, which understand the meaning and usage through words collection. For example, the collocation of measure word and nouns, the collocation of verb and object and the collocation of subject and verb. Because the students not only know the meaning of words, but also should know the usage of word correctly.

If we only teach meaning without usage of the word, the students will easily apply mechanically the native language with the same meaning and corresponding usage, and result in “negative transfer”. So this method helps students to know the usage of words.

“Comparison”, which understand the meaning through synonyms, antonyms comparison. With the increasing amount of vocabulary, students will be easily confused by synonyms. So the synonyms comparison is the important part also the most difficult part in the vocabulary teaching. We can analyze from word explanation, word usage and stylistic color of word. This method is very important to know the difference of synonyms for students. But I suggest not tell the difference too detailed, otherwise it will cause a memory burden for students. We can tell the main difference and provide corresponding exercises.

“Morpheme analysis”, which explains words meaning through morpheme

analysis. This method not only helps students to understand the new words or similar words but also to expand vocabulary.

“Imagination”, which think of related words when teaching a certain word. This method can relates words from the meaning and choose the correct words from the brain when is communicating.

“Association”, which teach or review related words at the same time based on a certain topic, and compare the old and new words. This method is good way to review words and expand the vocabulary. It can inspire the enthusiasm of students from the response of class.

“Repetition”, which means the new words will appear or recurrent in one textbook. Words repetition and grammar repetition are also a principle of writing a book. This method helps student to remember the new word.

“Direct method” and “translation combined with context” are used for meaning explaining; “words collocation” and “comparison” are used for usage explaining; “morpheme analysis”, “imagination”, “association” and “repetition” are used for expanding, practicing and reviewing words. These methods are used together and promote vocabulary teaching together in the real teaching activities.

参考文献

- [1] Zhou Xiaobing, Li Haiou. Duiwai hanyu jiaoxue rumen [M]. ZhongShan daxue chubanshe, 2004.
- [2] Liu Xun. Duiwai hanyu jiaoyuxue yinlun [M]. BeiJing yuyan wenhua daxue chubanshe, 2000
- [3] Li Shuangmei. Shilun duiwai hanyu cihui jiaoxue [J]. HeiLongjiang shizhi, 2009.
- [4] Wang Shiyong, Mo Xiuyun. Duiwai hanyu cihui jiaoxue de ji ge jiben lilun wenti [J]. YunNan shifan daxue xuebao, 2003.
- [5] Feng Lingyu. Fuxian jiaoxue zai guoji hanyu cihui jiaoxue zhong de yiyi [J]. Minzu jiaoyu yanjiu, 2012.
- [6] Hu Huilian. Taiguo chujia hanyu kecheng de cihui jiaoxue [J]. XiaMen daxue, 2007

范志武

乌克兰南方师范大学孔子学院汉语教师

针对乌克兰学生的汉语教材编写问题

论文题目：

俄罗斯本土汉语教材的考察与分析 ---以《实用汉语》和《跟我学汉语》为例

中国经济的一枝独秀带动了全球的“汉语热”。孔子学院适时地让汉语教学“走了出去”，历经十余年发展，对外汉语事业取得的成就令人瞩目。但是，实践表明，教学的一个重要支柱--教材，即国内出版的汉语教材在国外实际使用中存在“水土不服”的尴尬局面。有调查发现所有的教材问题，都指向针对性。以笔者在乌克兰孔子学院的经验为例，课堂教学中指定使用教材《跟我学汉语》（俄语版），历时一年笔者讲授完第一册。在课堂教学中笔者的做法就是以指定教材为主，辅之以俄罗斯本土教材《实用汉语新编》（以下称参考教材）。笔者体会这两套教材各有千秋，尤其令人体会深刻的是练习设计。两套教材，无论对于编写新教材，还是平时的课堂教学，它们各有值得借鉴之处。

练习设计是对外汉语教材编写的关键。本文认为汉语学习者只有不停地接触和使用汉语，通过量化的听、说、读、写训练，完成对汉语言习惯的认知内化过程，才算是获得了汉语的语感，汉语课堂教学也才能算是有效的。本论文通过对这两套教材课后练习的考察，从“量的多少”、“课堂练习与课后练习”、“紧扣教学内容与提高拓展”、“题型的固定与多样”、“教学顺序与难易顺序”等5个方面对比分析了它们练习设计的得失。意图从中找出这些得失当中受师生欢迎的方面，力求为正在发展中的孔子学院汉语教学、尤其是国内国别化教材的建设做出自己的贡献。文章第一部分从教学心理学角度讨论了语言练习对汉语学习者的重要作用；第二部分阐述练习设计的几个原则；第三部分，从听说读写能力训练角度对比分析了两套教材课后练习的数量、时机、编排、式样和排序。其中听的技能，指定教材采用听写，听后回答，以及听后选择等几种形式充分地训练了音节、声调等汉语拼音；参考教材则几乎没有听力训练方面的题目设置，既没有练习语音，更没能让汉语

学习者凭借听的技能感知到汉语词语的搭配组合，以及汉语惯用句型等，不能不说是一个遗憾。说的技能，指定教材充分利用了图画设置情景，或进行会话以强化理解课文，并提高学习者使用汉语进行交际的能力；或者进行填空练习以训练汉语句式。这方面参考教材主要通过说的训练学习汉字知识，或者要求按笔顺说笔画、说笔画数，或者说出汉字的构成，偶尔也设置有指物说单词等游戏。比较而言，指定教材在听和说的技能训练方面，很好地结合语音、交际功能和语法项目设计了题型式样多样、题目数量丰富的课后练习，参考教材略微逊色。至于读写能力的训练，关于读的技能，参考教材主要有拼读音节，更多的是以连词成句、翻译词组、句型变换或完成句子等形式帮助强化理解语法知识。写的技能，指定教材则通过看图填空形式巩固和理解课文。参考教材却以替换词语方式在对话中（用文字给出上下文）巩固和理解课文，这方面笔者认为，指定教材的练习设计形式更加新颖生动。但是参考教材还设计有写生字题目，同时要求写上俄语翻译和拼音，笔者又觉得参考教材在汉字题目的内容设计上充分到位，对于感知和练习汉字的内在结构效果佳，而指定教材的不足是没能落实在练习上，汉字认读、书写和运用方面的练习为零。即没能给学生提供练习书写的机会。参考教材大大弥补了这一缺憾。在汉字练习方面参考教材确实有独特之处，值得学习和借鉴。显然，参考教材突出了读写能力的训练，所设计的练习在内容设置、题目数量和题目式样等方面都很成功，完全适用于汉语课堂教学的需要，实践效果也很好。第四部分总结得失。在对上述比较的各个方面进行总结的同时提出了课堂教学中在操练听说读写四大能力时配合使用这两套汉语教材课后练习时的应用策略：为了解决指定教材的针对性问题，在孔子学院的课堂教学中可以配合选用两套教材，甚至多套教材，扬长避短，为我所用。特别是在听说读写仅能操练上，汉语教学的一个重要原则是精讲多练。遵循这一原则需要教材配合有大量的、有效的练习题目，这一点是目前出版的教材中任何单独一本教材都无力承担的。为此，笔者在课堂教学中选用了中外出版的两套

教材，依据以上对练习设计的对比分析，笔者体会认为，训练听和说技能，主要应用指定教材；操练读写能力，参考教材更加实用。课堂上笔者在每一课讲解完声韵母的发音要领之后，及时利用指定教材的课后练习，训练学习者的声韵发音，拼合效果，声调的掌握程度。学习汉字，主要利用指定教材展示和讲解汉字的笔画、笔顺，偏旁部首等知识，之后借助参考教材的习题练习写生字。初级阶段汉语的语法项目比较多，学习者也比较难以掌握到位。教学中笔者也是两套教材轮番使用。首先，语言项目的教学顺序，笔者更喜欢参考教材。可能这缘于参考教材突出了语言对比，因而安排的顺序更加适合当地学习者的特点。讲解每一个语言点时笔者以指定教材为纲，以参考教材的母语解释辅助讲解涉及的语法项目，笔者感到解释中的例句最为好用。语法项目的操练则按技能选择使用不同的教材。根据上述分析结果，听说训练首选指定教材；操练读写技能，充分利用参考教材所配备的课文习题、语法练习和写汉字等题目。当然，真正的为我所用，不仅体现在题目的数量多寡，重要的是有效性。因而，在选用两套教材的课后练习时有必要遵循一定的原则，就是因地制宜。笔者在使用中都对题目进行过一番改造，并没有原地不动地照搬。

参考文献

- [1] Méi ChángLè. Tā yīfu shàng huà de shì lóng. JíLín dàxué [shuò], 2014.
- [2] Liú ZìHóng Xībānyá Las Plamasshì kǒngyuàn jiàoxuédiǎn xiànxíng shǎoér du wài hànǚ jiàocái de shǐ yòng qíngkuàng diàochá yǔ biānxiě yìjiàn. Shànghǎi wàiguóyǔ dàxué dà xué [shuò], 2014.
- [3]Hè Táo. ELuóSī jí zhōngyà liúxuésheng hànǚ yǔyīn piānwù fēnxī yǔ duìcè yánjiū. Xīnjiāng dà xué[shuò], 2009.
- [4]Cáo ShūZhēn.<Gēn wǒ xué hànǚ> xiliè duìwài hànǚ jiàocái cíhuì wèntí yánjiū. Jinán dàxué[shuò], 2009.
- [5] Lǐ YǔFēi.< Qīngsōng xué hànǚ > <Gēn wǒ xué hànǚ> hé <Nǐ hǎo> sān tàò hànǚ jiàocái cíhuì duìbǐ fēnxī. Zhōngshān dàxué,[shuò], 2014.

СТАН ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЕВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Аналіз стану професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у вищих педагогічних навчальних закладах свідчить про необхідність оновлення й оптимізації змісту навчальних планів і програм дисциплін лінгвоперекладознавчого спрямування, розробки належного навчально-методичного супроводу формування перекладацької компетентності майбутніх фахівців перекладу (програм, підручників, навчальних посібників нового покоління, методичних рекомендацій з опанування перекладознавчих дисциплін тощо) в умовах кредитно-трансферної системи організації навчально-виховного процесу з урахуванням потреб полікультурного середовища.

Характеристику досліджуваного стану доцільно розглядати через анкетування студентів і викладачів перекладознавчих дисциплін за критеріями: валюативно-мотиваційний, когнітивно-професійний; особистісно-самоадмініструвальний; операційно-інтерактивний; аналітико-дослідницький.

Задля отримання повної картини стану професійно-мовленнєвої підготовленості майбутніх перекладачів китайської мови на сучасному етапі у вищій школі рекомендовано розробити відповідні завдання, надати критерії їх оцінювання та схарактеризувати рівні сформованості перекладацької компетентності у майбутніх перекладачів у межах

китайської, англійської, української та російської мов.

Під критеріями і показниками якості навчальної діяльності розуміємо двуаспектну сукупність ознак, на основі яких складається оцінка умов, процесу і результату навчання, що відповідають поставленим цілям: зовнішні (якість функціонування закладу освіти і педагогічної діяльності у певному регіоні) та внутрішні (пов'язані з процесом і результатом навчальної діяльності студента) критерії.

Розробка критеріїв у межах означеного етапу дослідження передбачає інтегрування критеріальних характеристик ключових компетенцій до предметно-фахових, що є притаманними для освітнього рівня «бакалавр».

У ролі показників-маркерів сформованості перекладацької компетентності виступають конкретні знання, вміння і навички (мовна, комунікативно-мовленнєва, лінгвосоціокультурна, перекладацько-дискурсивна, специфічно-технологічна компетенції) за такими рівнями, як-от: високий, достатній, середній, низький.

Дані діагностично-констатувальних зрізів довели необхідність розробки ефективної методики професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської педагогічної освіти.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України [головний ред. В. Г. Кремень]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад» / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с.
3. Щичко В. Ф. Китайский язык. Теория и практика перевода: учебное пособие / В. Ф. Щичко. – М. : Восток-Запад, 2004. – 223 с.

浅谈对外汉字教学中的文化导入

论文题目：

浅谈对外汉字教学中的文化导入

研究对象：

本文主要研究对外汉字教学中的文化导入问题。汉字作为记录汉语的书写符号系统，是一种以表意为主兼表音的意音文字，是世界上比较特殊的文字。在对外汉语教学中，我们会发现外国学生，特别是以拼音文字为母语的外国学生普遍认为汉字难认，难写，难记。他们觉得汉字难的主要原因是使用拼音文字的人，不习惯于汉字的结构形式，这即为学习和书写汉字的难点。研究对外汉语教学不可能不研究汉字教学，教师只有对汉字的历史演变和汉字发展的规律及特点有充分的认识，才能在汉字教学中有的放矢，取得理想的效果。本文将着重阐述：1. 汉字的特点；2. 汉字发展的规律；3. 对外汉语教学中的汉字教学问题。

基本论点：

在对外汉字教学中，教师只有结合文化讲解汉字，才能从根本上帮助外国学生理解汉字的特点，掌握学习汉字的规律，提升对汉字、汉语学习的兴趣。

绪论：

汉字是记录汉语的书写符号系统，它是汉族人的祖先在长期社会实践中逐渐创造出来的。古人在造字时，在汉字中融入了对万物的想法以及生活经验。汉字作为历史最悠久且依然被使用的文字，它形象地展现了中华文明发展的过程。可以说，每一个汉字背后都有悠久的历史故事，都有一定的文化内涵。

非汉字文化圈的外国学生在刚开始接触汉字时，很难跳出其母语文字

的表音性质去理解汉字特殊的意音性质。在不了解汉字结构规则及部件含义时，很多学生把写汉字当成是画画。因此，教师只有结合文化讲解汉字，才能从根本上帮助外国学生理解汉字的特点，掌握学习汉字的规律，提升对汉字、汉语学习的兴趣。

结论：

在对外汉字教学中，要注意文化导入的原则，这些原则主要包括实用性原则、适度性原则、循序渐进的原则。

实用性原则是指，在对外汉字教学活动中，导入的文化应该与所学汉字的内容联系紧密，且具有实用性。

适度性原则是指，这就要求教师对导入的文化知识进行一定的取舍。中国的文化博大精深，教师在讲解汉字时不可能一次讲完。教师在教学过程中，应该对学生已有的文化知识有所了解。在学习新汉字时，应在学生能够掌握的基础上，有选择地导入。

循序渐进原则是指，无论是汉语教学还是汉字教学，都应该遵循由浅入深、循序渐进的原则。在初学阶段，外国学生的汉语水平还不足以支持他们理解汉字中的文化内涵。因此，我们往往用一些学生已经学过的部件组成的汉字，引导学生理解汉字。

导入的内容主要是构字文化及内涵、汉字历史背景、语用文化。

汉字教学文化导入的策略主要是：第一，讲解汉字基本知识，增强学生的汉字学习意识；对那些非汉字文化圈的学生而言，汉字系统与他们母语的表音系统有着截然不同的区别，刚开始学写汉字时，他们都将汉字当成画画来临摹。因为他们不能从母语的结构中找到对应的知识来应用到汉字学习上，所以，教师就更应该重视汉字基本知识的讲授。教师应该帮助学生树立汉字意识，养成良好的学习习惯。在讲汉字时，必须注重笔画、偏旁、部件、独体字、合体字、汉字基本结构、笔顺以及六书等基本知识。

第二，讲解汉字中的民族思维方式；很多汉字都反映了汉民族的文化

心理和特殊的思维方式。例如，汉字方正的形态便是汉族人民崇尚稳重、安定的一种表现。东方人的性格与西方人的性格相比，更为含蓄，这也决定了方块字方正的结构与拼音文字弯曲的线条呈现出的不同形态特征。教师应该提醒学生，书写汉字时要留心汉字的对称美和结构美，跟学生强调每一个字都像一个人一样，要有精气神、堂堂正正。如果写得歪歪扭扭或是头重脚轻，就像人重心不稳一样。多番提醒，一来能帮助学生写好汉字；二来，能加深学生对汉字的感情。

第三，讲解汉字偏旁、部首的文化意义，引导学生有效利用偏旁规律。在汉字教学中，合体字应该是教学的主要内容。汉字的系统性也在合体字的音形义联系中得到了良好的体现。所以，在对外汉字教学中，必须花更多的时间来讲解偏旁、部件等相关知识。偏旁除了构型之外，还兼有表音或表义的功能。教师在教学中应该帮助学生及时总结具有相同形旁、相同声旁的汉字。

对外汉字教学时对外汉语教学中极其重要且最具难度的一部分，而汉字文化也是对外汉语教学中不可缺少的一部分。本文希望能根据对外汉字教学的原则和汉字本身的特殊规律，找到恰当的教学策略。

后续研究计划:

继续记录课堂教学情况，追踪学生学习汉字时的接受情况，练习效果及学习策略，并根据学生的学习情况及时调整教学策略。

参考文献

- [1]Xu Shen.(1963).Shuowen Jiezi.Zhonghua Shuju.
- [2]Huang Borong.Liao Xudong.(1991).Xiandai Hanyu.Gaodeng Jiaoyu Chubanshe.
- [3]Cui Yonghua.(1998).Cihui,Wenzi Yanjiu Yu Duiwai Hanyu Jiaoxue.Beijing Yuyan Wenhua Daxue Chubanshe.
- [4]QiaoTan.(2009).Guonei Jin Sanshi Nian Duiwai Hanyu Jiaoxue Guanyu Wenhua Daoru Yanjiu Shuping.Kaoshi Zhoukan.
- [5]Jia Shaoning.Zhang Ruihua.(1995).Ye Tan Duiwai Hanyu Jiaoxue Zhong De Wenhua Daoru.Shijie Hanyu Jiaoxue.
- [6]Liao Wenhao.(2013).Hanzi Shu.Beijing Lianhe Chuban Gongsi.

浅谈对外汉语基础语言课中的文化因素教学

论文题目：

浅谈对外汉语基础语言课中的文化因素教学

研究对象：

本论文研究对象为乌克兰南方师范大学一年级文学 A 班。论文作者已经对本班的学生情况比较熟悉。有固定的教学模式。一共有 10 名学生，大概学习 7 个月的汉语。

研究方法：

1. 探索研究法

本论文根据前人提供的文献，进行综合总结并且进步进行理论上的探索。

2. 经验总结法

本论文依据教师在课堂教学中的经验，进行一定的经验总结。

绪论：

语言是人们思想交流的工具，语言也是文化的一部分。与此同时，文化也在影响着语言，语言和文化相互影响，相互依存的。对外汉语教学的目标是培养学生的交际能力，交际能力的高低不但包括对语言知识的掌握，也包括对这种语言的文化背景的了解的程度。文化因素的内容可以从语言结构，语义要素，语用要素等三个方面来理解。它不同于单纯的文化知识的教学。在实际的汉语课堂中，在汉字、词汇、语法、语句等层面都会涉及到文化因素教学。恰当的运用文化因素进行对外汉语课堂教学，可以对学生的汉语学习产生一些积极地影响。这些影响包括：提高课堂教学中的趣味性，提高学生对语言知识的理解和记忆，提高学生学习的兴趣。本文作者还在实际教学

中发现，发如果长时间单纯学习汉语知识，学生容易感到疲劳，而有针对性的运用文化因素，学生的学习兴趣陡增，并且能够保持较高的理解和记忆水平，课堂教学中，教师可以轻易让学生注意力更加集中，气氛更加活跃。

基本论点：

1. 对外汉语语言教学概述

1.1 对外汉语课堂语言教学的目的

1.2 对外汉语课堂语言教学的内容

1.3 对外汉语课堂语言教学的对象

2. 文化因素

2.1 文化因素的地位

2.2 文化因素的内容

2.3 语言结构中的文化因素

2.4 语义规则中的文化因素

2.5 语用规则中的文化因素

2.6 文化因素与文化知识的区别

3. 对外汉语课堂的文化因素教学

3.1 词汇中的文化 红娘 红火

3.2 汉字结构中的文化： 打 自

3.3 汉语句式中的文化：你吃饭了吗？你去哪儿？

4. 实践中发现的文化因素教学的积极影响

4.1 文化因素的加入提高课堂趣味，增加学生学习兴趣

4.2 文化因素的加入提高学生的理解水平

4.3 文化因素的加入提高教师对课堂教学驾驭水平

5. 现阶段文化因素教学在课堂教学中出现的问题

文化因素教学在课堂教学中比重不高

5.1 教师进行文化因素教学的手段有限

5.2 部分教师还未意识到文化因素教学的重要性

6. 如何解决上述问题

结论:

文化因素的教学是基础语言课语言教学中必不可少的一部分，它是等同于其他语言因素，例如“语音，词汇，语法”一样的语言习得因素。它对学生的学习和教师的汉语课堂都有比较积极地影响。但是在实际教学中，还存在不少问题。在对外汉语基础语言课中，教师需要在合适的时候，给学生导入适当的文化，而这些文化因素教学也必须要围绕基础语言教学来进行，对学习语言有利的，对培养交际能力有利的都要进行文化的教学。

后续研究计划:

本文没有涉及到问卷调查以及实际在教学中量化的数据来支撑本文论点。因此在今后，作者可以发放问卷调查，在不同的班级中实现不同的教学方法，在同一个班级中用两种不同的教学方法教授不同的内容，并且统计出数据来发现文化因素可能对乌克兰学生学习汉语产生的影响。

参考文献

- [1] lvshu xiang yuyan zuowei yizhong shehui xianxiang, <dushu>1980nian disiqi
- [2] linguoli duiwai hanyu jiaoxuezhong wenhua yinsu de dingxing dingwei yu dingliang wenti zouyi <yuyan jiaoxue yu yanjiu> 1996.1
- [3] linguoli duiwai hanyu jiaoxuezhong wenhua yinsu de dingxing dingwei yu dingliang wenti zouyi <yuyan jiaoxue yu yanjiu> 1996.1
- [4] chen guanglei guanyu duiwai hanyu ezhong de wenhua jiaoxue wenti <yuyan wenzi yingyong> 1997 di yi qi(zong di 21 qi) chuang kan wuzhounian jinianhao
- [5] lv bisong <duiwaihanyu jiaoxue gainian>(jiangyi), <shijie hanyu jiaoxue> 1992nain di 2qi
- [6] xu jiazhen jichuyuyanke zhong yuyan jiaoxue yu wenhua jiaoxue jiehe de wenti <shijie hanyu jiaoxue> 2000nain di 3qi

新疆中亚留学生汉语口语成绩测试现状调查研究

论文题目:

新疆中亚留学生汉语口语成绩测试现状调查研究

研究对象:

选取新疆高校中亚留学生作为研究对象,调查该群体目前汉语口语成绩测试的现状,进而分析影响其测试的相关因素,以此检验目前对外汉语教学与测试的优劣得失。

基本论点:

选题在参考国内外已有研究成果的基础上,以汉语口语成绩测试作为研究领域,运用语料考查法、问卷调查法、观察法、访谈法等社会语言学研究方法。

绪论:

受地缘优势、综合国力影响力、留学成本等因素的影响,近些年来新疆留学的中亚留学生越来越多。截止到2012年年底,在新疆学校学习的共有来自63个国家的5173名各类来华留学人员。留学生人数名列前10位的国家中,有9个是中亚和周边国家,合计4335人,占来疆留学生总数的87.34%。“国外高校代表纷纷表示,中亚国家学习汉语的学生在不断增加,而疆内高校的外国留学生也多来自中亚国家,很多留学生选择学习汉语专业。”随着“汉语热”的兴起,近年来针对中亚留学生进行汉语作为第二语言教学实践的研究也成为重要课题,并且陆续出现了一些研究成果。通过中国知网(CNKI)检索和相关资料记录的情况来看,研究成果大多集中在汉语学习与教学现状研究;自尊、动机、策略、焦虑等相关因素影响研究;汉字、语音等汉语本体教学;中华文化传播等方面,研究者们很少关注作为汉语口语

教学最后一个环节——口语成绩测试的情况。值得注意的是，已有研究成果证明中亚留学生对汉语口语“情有独钟”，所以关注中亚留学生这个群体以及想进一步了解他们汉语口语成绩测试的情况，是笔者选择这个课题最早的初衷。

结论：

针对新疆高校中亚留学生这个群体，我们展开关于汉语口语测试现状的调查研究，通过考察测试试题、试卷信度和效度、师生评价等方面内容，本文研究得出以下结果：

（1）试题方面：目前新疆高校汉语口语成绩测试普遍采用朗读、造句、问答、话题表达四种题型，看图说话题型使用的很少。

（2）成绩测试质量评估方面：我们根据口语测试的特殊性以及客观资源的限制，采用评分员信度、试题信度和试题区分效度三个指标来评价。调研显示评分员信度总体较高，但从具体评分结果来看仍有一定的误差，也就是说评分工作仍存在主观性的问题。

（3）师生评价方面：总体评价较高，绝大多数学生喜欢口语考试并且认为重要，能反映出自己的口语水平。

后续研究计划：

现状调查研究重在现状总体描述评价与发现问题，所以本文的研究有两个目的。

实践意义：有针对性地指导中亚留学生汉语口语的教学，提高汉语口语教学效果。另外对于中亚留学生汉语口语的课程设置以及教材编写也可提供一些参考资料。

理论意义：通过现状分析，丰富和加深对中亚留学生汉语口语测试本身的理解和认识，较深入地揭示汉语测试的本体特征和规律。为新疆中亚留学生汉语口语测试的相关研究提供相对可靠的数据，也为今后可持续研究提供可参考性资料和宝贵的调查经验。

参考文献

- [1] YanYi. Duihai hanyu jiaoxue de chenji ceshi[M]. BeiJing: Beijingdaxue chubanshe, 2010.
- [2] YanYi. Hanyu jiaoxue pingjia[M]. BeiJing: Beijing yuyan daxue chubanshe, 2008.
- [3] WangJiewen. Hanyu houyu ceshi lilunyushijian[M]. BeiJing: Beijing shifan daxue chubanshe, 2012.
- [4] Wan Jiewen. Yuyan ceshi gailun[M]. BeiJing: Beijing shifan daxue chubanshe, 2011.
- [5] ZhaiYan. Hanyu kouyu: cong jiaoxue dao ceshi[M]. BeiJing: Beijing shifan daxue chubanshe, 2013.
- [6] Cai zhengyin. Hanyu kouyuke jiaoxuefa[M]. BeiJing: Beijing shifan daxue chubanshe, 2009.
- [7] Cai zhengyin. Kouyu chengjiceshi de kekaoxing yu youxiaoxing[C].yuyanjiaoxue wenhuatanjiujijing: disanzhang. BeiJing: Huayu jiaoxue chubanshe, 1999.
- [8] LiuXu.Hanyuzuowei dier yuyan jiaoxuejianlun[M]. BeiJing: BeiJing yuyan daxue chubanshe, 2002.
- [9] ZhangKai. Yuyan ceshi lilun yu shijian[C]. BeiJing: BeiJing yuyan wenhua daxue chubanshe, 2002.
- [10] ZhangKai. Yuyanceshi liyun yu ceshi yanjiu[C]. BeiJing: Shangwu yingshuguan, 2006.

Ганна Солодовник

Балаклійська філія Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ФОРМУВАННЯ АНТРОПОЛОГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ У НАУКОВОМУ СВІТОГЛЯДІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Сучасний стрімкий науково-технічний прогрес в умовах міжкультурних взаємозв'язків, глобальних історичних змін істотно вплинув на культуру, поставив перед вищою школою ряд завдань. **Мета**, запропонованої розвідки, – дослідження проблеми формування цілісного гуманістичного світобачення у науковому світогляді студентів ВНЗ у контексті антропологічних пріоритетів. Ця проблема особливо актуалізується за умов інформаційно-технологічного суспільства у час глобальних наукових і технічних зрушень, коли гуманістичні ідеї та ідеали відходять на другий план. Сьогодні особливо важливо обґрунтувати механізм формування антропологічних пріоритетів у наукового світогляду студентів українських вишів. Цей аспект можна

розглядати як важливе **завдання**, яке постає перед навчальними закладами України. **Об'єкт** запропонованого **дослідження** – науковий світогляд студентів і **предмет дослідження** – антропологічна складова у навчанні та вихованні студентів ВНЗ у сучасних науково-технічних орієнтаціях суспільства визначають пріоритетний напрям гуманітаристики. Досягнення демократії: свобода слова, гласність, політичний та інтелектуальний плюралізм, релігійний ренесанс набувають деколи гіпертрофованих форм або досить вільного тлумачення. Негативним проявам у цьому контексті протистоїть авторитет науки, престиж наукового знання і його носіїв – наукової інтелігенції. Важливою складовою цього процесу є вдосконалення системи освіти. Цей факт актуалізує формування наукового світогляду студентської молоді, майбутнього країни, адже масштаби сучасних змін суспільства на всіх рівнях вимагає і перебудови свідомості, що підкреслюється у документах Національної доктрини освіти, законі «Про освіту» та визначається рядом факторів, найбільш суттєвим з яких можна назвати неухильне зростання питомої ваги молоді у суспільстві.

У наше століття «техногенної цивілізації», складний, багатоконфліктний, час, учені різних галузей знань, різних наукових шкіл незважаючи на власні погляди та ідеї, продовжують пошук сенсу людського життя, загальнолюдських ідеалів та цінностей, розвивають гуманістичні звернення до світу та людини. Дослідження проблеми – еволюційний процес пошуку адекватності, альтернативності у визначенні ролі антропологічній традиції сучасного наукового дискурсу, виміри наукової антропології – знаходяться у площині необхідності вирішення проблеми ідентифікації новітніх методологічних засад. Цим універсальним засадам та принципам науки про людину, науку і світ присвячені стратегії гуманітарних дисциплін в негуманітарних ВНЗ.

Перспективними кроками для успішного вирішення проблеми формування антропологічних пріоритетів у науковому світогляді студентів можна вважати наступні:

1) узагальнення досвіду теоретичних пошуків сучасної вітчизняної гуманітаристики і антропологічної школи;

2) актуалізацію новітніх розробок антропології як частини гуманітарного знання в контексті курсів присвячених науковим дослідженням;

3) визначення методологічних засад викладання дисциплін гуманітарного циклу (у першу чергу іноземних мов, які дозволяють розширити горизонт наукових знань) у технічних закладах, де, як правило, гуманітарним дисциплінам приділяються недостатньо уваги;

4) виявлення домінуючих тенденцій педагогічних процесів у ситуації переходу до європейської інтеграції.

Висновки. Нова антропологічна проблематика науки передбачає і новий вектор розвитку антропології, яку сьогодні розглядають як метод мислення сучасної технократичної епохи, парадигму для вирішення будь-якої конкретної проблемної ситуації. Цей факт важливо донести до студентської молоді, адже у теорії та практиці сучасних наукових досліджень в умовах полікультурної парадигми, актуалізуються особистісні орієнтири у формуванні наукового світогляду майбутніх спеціалістів технічних галузей знань, отже антропологічні пріоритети набувають важливого значення. У контексті формування механізму модернізації освіти у технічних вишах, крім застосування новітніх технологій необхідно долучити антропологічні рефлексії та інновації.

Література

1. Іванов В.П. Світоглядна культура особистості (філософські проблеми формування) / В.П. Іванов – Київ : Наукова думка, 1986. – 345 с.
2. Пахомов Б.Я. Становление современной физической картины мира / Б.Я. Пахомов – М. : Мысль, 1985. – 324 с.
3. Шуртаков К.П. Мировоззрение и методы его формирования / К.П. Шуртаков – Казань, 1989. – 268 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Аналіз сучасних україно-китайських відносин, що стрімко розвиваються, свідчить про необхідність підготовки висококваліфікованих вчителів китайської мови для вищих навчальних закладів України. Для досягнення цієї мети дуже важливо обрати правильну методику навчання китайській мові як іноземної. За Бобильовою Л. І. методика навчання іноземній мові – це "наука, що досліджує цілі, зміст, методи та засоби навчання, а також способи вчення на матеріалі іноземної мови" [1, с. 7].

Китайська мова значно відрізняється за своєю структурою від європейських мов. Особливістю китайської мови у плані граматики є чітка структура та прядок слів, майже повна відсутність афіксів; у плані фонетики – наявність п'яти тонів; у плані лексем – наявність односкладних слів, що передаються окремими ієрогліфами. Вищенаведені особливості складають труднощі при навчанні китайській мові українських студентів.

За останні роки здатність до комунікативно-мовленнєвої діяльності стала основною метою навчання китайській мові, що включає в себе комунікативну направленість навчання, підпорядкування мовних знань розвитку мовлення, відбір та представлення мовного матеріалу з практичної граматики з урахуванням ситуативно-тематичних аспектів, перехід від свідомого навчання мові до автоматизації навичок, що продукують мовлення, поєднання мовного тренування з мовленнєвою практикою, поетапність при навчанні та концентричність подачі навчального матеріалу, новизна змісту навчальних матеріалів, умов та прийомів навчання, форм організації навчального процесу та ін., комплексне навчання всім видам мової діяльності

на основі розвитку усного мовлення [2].

В подальших розвідках за темою даного дослідження планується створити всеохоплюючу систематизацію методик викладання китайської мови та створення їх класифікацій.

Література

1. Бобилева Л. И. Методика преподавания иностранных языков: методические рекомендации / Л. И. Бобилева. – Витебск: УО "ВГУ им. П. М. Машерова", 2011. – 47 с.
2. Демина Н. А. Методика преподавания практического китайского языка / Н. А. Демина. – М: Издательская фирма "Восточная литература" РАН, 2006. – 88 с.
3. Професійно-мовленнева підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі [Електронний ресурс] / гол. ред. І.В. Самойлюкевич. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Бакоцька Ірина Валеріївна – студентка Державного економіко-технологічного університету транспорту (м. Київ, Україна)

Бедрань Руслан Вікторович – аспірант кафедри теорії та методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Беценко Тетяна Петрівна – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка (м. Суми, Україна)

Богуш Алла Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, завідувач кафедри теорії і методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Величенко Олена Вадимівна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Грушко Світлана Петрівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Гуо Гуангвей – викладач Університету міжнародного бізнесу та економіки (КНР)

Гуо Яньань – викладач-стажист кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дін Сінь – кандидат психологічних наук, доцент, співдиректор освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського» (м. Харбін, КНР)

Дерік Ілона Морисівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Дубчак Діана Михайлівна – студентка факультету Міжнародних відносин Хмельницького Національного Університету (м. Хмельницький, Україна)

Жмаєва Наталія Сергіївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Іграк Карина Юріївна – викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Карпенко Максим Юрійович – викладач кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, Україна)

Кожушко Ірина Анатоліївна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовної підготовки, Центр міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (м. Харків, Україна)

Корольова Тетяна Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Кушмар Леся Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри «Іноземні мови» Державного економіко-технологічного університету транспорту (м. Київ, Україна)

Лю Цзе – викладач Університету міжнародного бізнесу та економіки (м. Пекін, КНР)

Попова Олександра Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики, співдиректор освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Савчук Ганна Василівна – кандидат філологічних наук, викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Солодовник Ганна Борисівна – викладач Балаклійської філії Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (м. Балаклія, Україна)

Стародубенко Лілія Євгенівна – секретар кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Стоянова Тетяна Володимирівна – секретар освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Су Юань – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Трефяк Наталія Ігорівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовознавства ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» (м. Івано-Франківськ, Україна)

Фан Лінь – викладач-стажист кафедри західних і східних мов та методики їх навчання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Фан Чжиу – викладач Освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція»

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Черноватий Леонід Миколайович – доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії та практики перекладу англійської мови Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна (м. Харків, Україна)

Швецова Владислава Євгенівна - викладач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Юсікова Олена Віталіївна – кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу діалектології Інституту української мови НАНУ (м. Київ, Україна)

Юхимець Світлана Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

ПНПУ ім. К.Д. Ушинського
Здано до набору 18.05.2016 р.
Підп. до друку 27.05.2016 р.
Формат 60 x 84 / 16. Обсяг 1,5 др. арк. Наклад 100 прим.
Ризографія.
Надруковано з готового оригінал-макету.